

Alue-Integraattori

3/2005 1.7.

- tietoa aluekehityksestä
- information om regional utveckling

■ PÄÄKIRJOITUS Aikalisä EU:n rahoituskehys- neuvotteluihin 1	Johtaja Mathernová komissiosta vierailulla 10 Tavoiteohjelmien tilannekatsaus 11 *Yhteisöaloitteet ja pilotit Interreg-ohjelmien seurantakomiteat 12 Itämeren Interreg-ohjelman kuulumisia . 13 Pohjoisen Periferian Interreg-ohjelman kuulumisia 14 *Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka NÄRP:n kuulumisia 15	Naisten resurssikeskuksista selvitys 17 Sisäasiainhallinnon palvelukeskushanke etenee 17 Alue- ja paikallishallinnolle palvelu- tavoitteet 18 Kunta- ja palvelurakennetta uudistetaan 19 KuntaTIME-hanke esittelyssä 20 *Tutkimuspalsta Alueellinen tasapainomalli valmisteilla 21 Tutkimustoiminnalle strategiatyö- ryhmä 22
■ ALUEIDEN JA HALLINNON KEHITTÄMISOSASTO Osastopäällikkö Hiironniemen haastattelu 2	■ KANSALLINEN ALUEPOLITIikka Helsingin seudun yhteistyön tilanne- katsaus 16	■ SVENSK RESUMÉ 23
■ EUROOPAN UNIONI Brysselin kuulumisia 3 Agenda 2007 –neuvottelut jatkuvat 4 Strategisille suuntaviivoille hyväksyntä 5 Parlamentaarikkojen näkemyksiä 6 Naapuruusinstrumentista neuvotellaan 8 Maaseutuasetus hyväksyttiin 8		

PÄÄKIRJOITUS

Aikalisä EU:n rahoituskehyksiä koskeviin neuvotteluihin

EU:n rahoituskehyksiä 16.–17. kesäkuuta käsitelleen Eurooppa-neuvoston kokouksen alla erilaiset arviot rakennetukien pienemisestä saivat runsaasti huomiota Suomessa. Itse kokouksessa koheesiopoliittikan otsakkeeseen kuuluvat asiat jäivät kuitenkin vähemmälle huomiolle. Pääosaan nousivat maatalouspolitiikan rahoitus ja jäsenmaiden maksuja koskeva omien varojen järjestelmä.

Puheenjohtajamaa Luxemburg oli valmistellut pitkäjänteisesti rahoituskehyksiä koskevaa esitystä. Kokouksen alla jäsenmaille toimitettiin esityksen neljäs tarkistettu versio, jossa kaikkia osapuolia oli tullu vastaan joiltakin osin. Kokouksessa puheenjohtaja kuitenkin keskittyi kahdenkeskisiin neuvotteluihin kaikkein äänekkäimpien kriitikoiden kanssa, tehden näille lukuisia viimehetken erityisratkaisuja. Lopulta tämä menettelytapa teki kokonaisuudesta vaikeasti hahmotettavan.

Suomi suhtautui erityisen kriittisesti esitykseen omien varojen järjestelmästä. Suomen tavoitteena oli aiempaa yksinkertaisempi ja läpinäkyvämpi järjestelmä, esityksessä puolestaan oli räätälöityjä maksuhelpotuksia useille osapuolille. Myöskään maaseudun kehittämisrahoitusta koskeva esitys ei ollut Suomen kannalta tyydyttävä. Leikkaukset olisivat kohdistuneet Suomeen keskimääräistä voimakkaammin ja merkinneet

noin 110 miljoonan euron vuotuista vähenystä maaseututukien nykytasoon.

Koheesiopoliittikkaa koskevassa esityksessä koko Suomi kuului alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteen piiriin. Myönteistä esityksessä oli Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistarpeiden tunnustaminen. Nämä alueet rinnastettiin EU:n ultraperifeerisiin alueisiin ja ne olisivat saaneet 35 euron asukaskohdattaisen lisän vuodessa. Itä-Suomi olisi lisäksi saanut hieman normaalia edullisemmän siirtymäkauden tuen.

Kokonaisuudessaan EU:n rakennerahoitusten tuki Suomelle olisi vähentynyt 24 % verrattuna nykyiseen kauteen 2000–2006 (pl. maaseuturahoitus). Leikkaukset olisivat koskeneet kaikkein raskaimmin Etelä- ja Länsi-Suomea.

Yksi komission alkuperäisen esityksen kantavista ajatuksista oli suunnata koheesiopoliittikan rahoitusta aiempaa voimakkaammin alueiden väliseen yhteistyöhön, erityisesti unionin ulkorajoille ja uusille sisärajoille. Neuvottelujen kuluessa tähän tarkoitukseen osoitettua rahoitusta kuitenkin leikattiin suhteellisesti eniten.

Puheenjohtajan viimehetkellä lisäämät lukuisat erityiskohtelut heikensivät rahoituskehystä koskevan esityksen käytettävyyttä jatkoneuvottelujen pohjana. Yksittäisiä maita koskevien myönnytysten myötä hu-

kattiin kokonaisratkaisun selkeys ja läpinäkyvyys. Seuraavan puheenjohtajan ollessa Iso-Britannia, voidaan odottaa aloitetta rahoituskehysten kokonaisvaltaisesta uudelleen arvioinnista. Vallitseva käsitys on, että Ison-Britannian puheenjohtajuuden aikana ei kuitenkaan ole syytä odottaa ratkaisua. Ison-Britannian omat intressit ovat liian voimakkaita, jotta se voisi toimia uskottavasti neuvottelujen välittäjänä.

Moni katsoo, että ratkaisun on löydyttävä viimeistään Itävallan puheenjohtajuuskaudella. Tällöin ohjelmien valmisteluun ja hyväksymiseen jäävä aika vastaisi kuluvan kauden ohjelmien osalta vallinnutta tilannetta. Kireästä aikataulusta johtuen nykyisen kauden käynnistyminen kuitenkin viivästyi monessa maassa. Lisäksi komission hyväksyttävänä on tällä kertaa myös kymmenen uuden jäsenmaan ohjelmat.

Mikäli rahoituskehyksiä koskevat neuvottelut venyvät Suomen puheenjohtajakaudelle on selvää, että uuden ohjelmakauden käynnistyminen viivästyy ja ohjelmien toimeenpanossa joudutaan tekemään poikkeussääntöjä. Sisäasiainministeriössä ei kuitenkaan vielä ryhdytä valmistelemaan tällaista vaihtoehtoa, vaan panostetaan yhteistyöhön tulevien puheenjohtajien kanssa, jotta sopimus saavutettaisiin hyvissä ajoin ennen Suomen kautta.

Antti Valle

SISÄASIAINMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Alueiden ja hallinnon kehittämisosasto
Avdelningen för utveckling av regioner
och offentlig förvaltning

Alueiden ja hallinnon kehittämisosastolle uusi osastopäällikkö

Uuden osastopäällikön ensivaikutelmat tehtävistään ovat olleet myönteiset. Osastolla ja ministeriössä tapahtuu paljon. Oman sävöksensä osaston työhön ensimmäisten viikkojen aikana ovat antaneet juuri nyt käynnissä olleet EU:n rahoitusratkaisuuun liittyvät rakennerahastoneuvottelut.

Mitkä ovat uuden osastopäällikön ensivaikutelmat alueiden ja hallinnon kehittämisosaston toimialasta?

– Osaston kaksi tehtäväkenttää, toisaalta aluekehitykseen liittyvät tehtävät ja toisaalta hallinnon kehittämistehtävät aluehallinnon ja valtion paikallishallinnon osalta, tukevat toisiaan ja antavat mahdollisuuden toimenpiteiden koordinoituihin ja niiden vaikuttavuuden lisäämiseen.

– Esimerkkinä mainitsisin tulevan EU:n rakennerahasto-ohjelmakauden sisällölliset painotukset ja niiden hallinnon kehittämisen sekä aluehallinnon kehittämisen. Hallinnon keventämisellä ja tehtävien oikealla sijoittamisella voidaan tukea ohjelmien painopisteiden toteuttamista alueilla.

Mitkä näet alueiden kehittämisen merkittävimpinä haasteina ja toisaalta mahdollisuksina tällä hetkellä?

– Kansainvälisen kilpailun koveneminen haastaa kaupunkiseudut suuriin ponnistuksiin, jotta ne voisivat pysyä mukana kehityksessä. Toinen suuri haaste on syrjäisempien alueiden ikääntyminen ja poismuutto, joka alkaa jo olla kohtalonkysymys joillekin alueille. Seuraavan ohjelmakauden keskeinen haaste tulee olemaan myös kaupunkiseutujen ja maaseudun kehitysmahdollisuuksien yhdistäminen uudella kaikilla hyödyttävällä tavalla.

– Osaamiskeskukset ja aluekeskukset ovat kehittyneet nykyisten ohjelmien tuella suhteellisen hyvin, mikä antaa pohjaa tulevalle kehitykselle. Muuallakin kuin suurissa keskuksissa on pienempiä osaamiskeskittymiä tai yksittäisiä yrityksiä, jotka muodostavat potentiaalisia uusia kehittämismahdollisuuksia.

Apulaiskaupunginjohtaja, hallintotieteiden lisensiaatti, varatuomari Silja Hiironniemi nimitettiin alueiden ja hallinnon kehittämisosaston osastopäälliköksi 1.6.2005 lähtien. Ylijohtaja Hiironniemi on aiemmin toiminut mm. Oulun kaupungin apulaiskaupunginjohtajana vuodesta 2000 ja Alavuden kaupungin kaupunginjohtajana vuosina 1991–2000. Alue-Integraattorin haastattelussa Hiironniemi kertoo näkemyksistään alueiden ja hallinnon kehittämisestä.

Miten mielestäsi haasteisiin tulisi vastata?

– Mm. osaamiskeskusohjelmatyötä on jo päätetty jatkaa edelleen, mutta myös uusia eväitä tarvitaan. Paljon puhutaan innovatiivisuuden kehittämisestä sekä EU:n tasolla että Suomessa. Tarvitaan luovuutta, rohkeutta, kulttuurisen voiman uutta hyödyntämistä. Vaikeutena on tietysti se, että luovuutta ei voi käskää, vaan se tulee esiin, kun olosuhteet ovat suotuisat. Eli olisi osattava luoda tällaisia olosuhteita.

– Ohjelmatyön onnistunut suuntaaminen on suuri haaste sekä sisäasiain-

ministeriölle ja muille ministeriöille että alueille. Sisäasiainministeriö on juuri käynnistämässä uusien ohjelmien valmistelua pyytämällä ehdotuksia ohjelmiin alueilta, joten pallo on liikkeellä.

Verkostot uusina ja joustavina hallinnon malleina

Hallintoselonteossa on kartoitettu alue- ja paikallishallinnon nykytilaa. Mitkä kysymykset näet hallinnon kehittämisen kannalta erityisen tärkeinä?

– Hallinnon kehittämisen tärkeänä tavoitteena on hallinnon tehokkuuden lisääminen. Hallintoselonteossa on useita tärkeitä asioita sisällä. Suuri hanke, jolla varmasti tulee olemaan hallinnon kehittämisen kannalta vaikutuksia, on kunta- ja palvelurakenteen kehittämishanke. Sähköisen asioinnin kehittäminen sekä valtion että kuntien palveluissa voi olla tulevaisuudessa hyvinkin tärkeä tehokkuutta luova elementti.

– Tällaisessa tilanteessa olisi tärkeää pysähtyä hetkeksi miettimään myös koko hallintojärjestelmämme kokonaisuutta, kokonaismallia, joka muodostaa yhteiset puitteet näiden eri tarpeista lähtevien kehittämistarpeiden toteuttamiselle. Olisi mietittävä, jatketaanko vanhalla byrokraattisella mallilla, vahvistetaanko markkinaohjautumista vai luodaanko poikkihallinnollisia yhteyksiä ja rakennetaanko verkostoja.

Ennen osastolle siirtymistäsi laadit ministeriön kuntaosaston tilauksesta keskuslualoitteen Suomen hallinto verkostona – 2000-luvun haasteiden hallintaa. Mitä tämä mielestäsi tuo hallinnonalalle?

– Verkostomalli on uusi moderni ja joustava hallinnon ja hallinnan malli, jota jo monessa kohdin hallintoamme sovelletaankin, mm. keskushallinnon kehittämisperiaatteissa, poikkihallinnollisissa ohjelmaperusteisissa kehittämistyössä, josta juuri ilmestyi selvitys, sekä aluekehitystyössä ja kunnallishallinnossa.

– Olen sitä mieltä, että verkostoja kannattaa tietoisesti hyödyntää esim. palvelutuotantoverkostoina. Niitä jo hyödynnetäänkin keskushallinnon kehittämisessä ja aluehallinnon rakenteen kehittämisessä. Verkostoituminen on siitä vinkeä malli, että toisessa kohdassa se voi merkitä hajallaan olevien toimavarojen kokoamista yhteen yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi ja toi-

Brysselin kuulumisia

Onko EU kriisissä vai peräti syvässä kriisissä?

Luxemburgin pääministeri **Jean-Claude Juncker** totesi petettyneenä rahoituskehysneuvottelujen päätyttyä umpikujaan, että Eurooppa on syvässä kriisissä. Hänen mielestään Eurooppa-neuvostossa oltiin asiallisesti hyvin lähellä ratkaisua, joka olisi tyydyttänyt kaikkia, mutta joillakin mailla ei ollut poliittista tahtoa edetä. Ne, jotka vaativat neuvottelun viime metreillä koko budjettirakenteen muuttamista, eivät ylipäättään halunneet sopua asiassa. Kielteisten Ranskan ja Hollannin perustuslakiäänestysten jälkeen ilmaistiin monella taholla, että nyt olisi aika näyttää unionin pystyvän päätöksentekoon vaikeuksista huolimatta. Varsinkin uudet jäsenmaat halusivat kiihkeästi päätöstä. Huonokin kompromissi olisi ollut niille parempi kuin sopimukseton tila. Se näkyi myös niiden viime hetken yrityksinä pelastaa sopu tarjoutumalla luopumaan joistakin jo neuvotelluista eduista, jotta ratkaisuun päästäisiin. Riita ei lopultakaan ollut kiinni euroisista kehyksen sisällä, vaan periaatteellisimmista poliittisista linjoista, valinnoista ja vallasta.

Useat ovat yhtyneet Junckerin näemykseen syvästä kriisistä, mutta on myös niitä, jotka eivät näe rahoituskehysten puuttumista katastrofina. Kuten ulkoministeri **Tuomioja**, he toteavat, että uuden kauden alkuun on vielä

aikaa, eikä kehyksistä ole enenkään pystytty sopimaan näin aikaisin. Jos olen odottanut jonkinlaisia tunteenpurkauksia Brysselin byrokraateilta hartaasti toivotun ratkaisun jäätyä syntymättä, olen väärässä. Jokunen kommentti käytävillä esitettiin Suomen liittymisestä hylkääjien joukkoon, mutta syyt siihen tunnuttiin ymmärrettävän. Asioiden käsittelyä jatkettiin kaikilla foorumeilla kuten ennenkin.

Asetusten ja strategisten suuntaviivojen käsittelyä jatketaan

Neuvoston alainen rakennetoimien työryhmä (SAWP) jatkoi yleisasetuksen käsittelyä juhannusaattona. Puheenjohtajan tarkoituksena oli viedä rahastoasetusehdotukset pysyvien edustajien käsittelyyn kesäkuun lopussa, mutta siitä ajatuksesta hän luopui. Ison-Britannian EU-edustuston osastopäällikkö **Shan Morgan** siirtyi työryhmän puheenjohtajaksi 1.7. Heinäkuulle on jo varattu kaksi kokousta, joista ensimmäisessä (14.7.) kuulemme Ison-Britannian suunnitelmista ja toisessa (22.7.) jatketaan asetusten käsittelyä vielä ennen kesälomia.

Yhteisön strategisten suuntaviivojen käsittely on jatkunut epävirallisen ministerikokouksen jälkeen komission sisällä. Eri pääosastot ovat antaneet asiakirjasta omat kommenttinsa ja komissio käsittelee sitä istunnossaan 13.7.

Unionin budjettikehysten hyväksyminen vaatii neuvoston yksimielisen päätöksen lisäksi parlamentin määränemmistön hyväksynnän. Euroopan parlamentti on tehnyt selväksi, että se on neuvoston kanssa tasa-arvoinen budjettivallan käyttäjä. Ellei yksimielisyyteen päästä, unioni jatkaa vuosibudjetti-periaatteella. Parlamentti työsti kevään aikana tahollaan omat kannanottonsa sekä rahoituskehyksiin että aseutuksiin. Niistä enemmän parlamentaarikkojen jutuissa toisaalla lehdessä.

Uusi puheenjohtajamaa jatkaa rahoituskehyskeskusteluja

Britit ovat ilmoittaneet jatkavansa rahoituskehyskeskusteluja siitä, mihin jäätään. Tarkoituksena on etsiä ratkaisua kaikkiin avoimiin kohtiin, jotta sopimukseen päästäisiin mahdollisimman pian. Keskustelut aloitetaan kaikkien osapuolten kesken ensin siitä, kuinka asiassa tulisi edetä. Yleisesti pidetään selvänä, että ratkaisua ei synny Ison-Britannian kaudella. Sitä voittoa eivät vastustajat halua **Tony Blairille** suoda ja siten edesauttaa britejä menestykseen puheenjohtajakaudellaan. Britit vievät käsittelyä kuitenkin eteenpäin ja parhaassa tapauksessa ratkaisu syntyy Itävallan kaudella maaliskuussa 2006. Tähän halusi uskoa ainakin aluepolitiikan pääosaston pääjohtaja **Graham Meadows**. Jos britit haluavat pitää budjetin perusteellista uudistamista rahoituskehysten hyväksymisen ehtona, asiaa ei pystytä sopimaan vielä silloinkaan.

Kielo Karioja

sessä paikassa se voi merkitä vanhojen byrokraattisten linnakkeiden löyhdyttämistä liikkuviksi ja joustaviksi verkostoiksi.

Haasteena soveltuvien kehittämiskeinojen löytäminen

Omaat pitkän kokemuksen kaupunginjohtamisesta ja kuntakentältä. Miten näet, että ministeriö toimintaympäristönä eroaa tästä? Mitä koet henkilökohtaisesti suurimpana haasteena ja omina vahvuuksinasi?

– Kyllähän valtakunnallinen näköala ja toimenpiteiden mahdollisten vaikutusten arviointi valtakunnallisesti on eri asia kuin yhden kunnan kohdalla. Kui-

tenkin näissä tehtävissä paljon on myös samaa kansalaisten hyväksi tapahtuvaa kehittämistyötä.

– Yksi suuri haaste on juuri asianomaiseen tilanteeseen ja kullekin alueelle soveltuvien kehittämiskeinojen löytäminen, jota onneksi saa tehdä yhdessä osaston asiantuntevan henkilöstön kanssa ja muiden tahojen kanssa.

– Omaksi vahvuudekseni koen sen, mitä on ilmaistu sananlaskulla: ”Kokenut kaikki tietää, vaivainen kaikki kokee”. Kun olen vaihtanut työpaikkaa useamman kerran, olen sekä saanut että joutunut näkemään näitä asioita hyvin erilaisista näkökulmista. Uusi näkökulma on aina vähän vaivalloinen omak-

sua, mutta se avartaa.

Miten AHOn osastopäällikkö lataa akun vapaa-aikana?

Akunlataus tapahtuu kasvimaalla toivottavasti auringonpaisteessa, mutta hätätilassa myös sateessa, koska porkkanat pitää päästää kasvamaan vihreän rikkaruohomaton alta. Lataus jatkuu niitä porkkanoita syödessä pitkin pimeää syksyä.

Millaisia kesäterveisiä baluat lähettää Alue-Integraattorin lukijoille?

– Toivotan luovuutta kirvoittavaa lepolomaa kaikille.

Caroline Haga

Eurooppa-neuvosto 16.–17.6.2005:

Agenda 2007 -neuvottelut jatkuvat

Eurooppa-neuvoston kokouksen pääteemana oli pyrkimys poliittiseen yhteisymmärrykseen EU:n rahoituskehyksistä vuosille 2007–2013. Ratkaisuun ei kuitenkaan päästy. Alue- ja rakennepoliitiikan osalta ratkaisuesitys olisi Suomessa johtanut EU:n rakennerahastotukien vähenemiseen yli 20 prosentilla verrattuna kuluvaan kauteen.

Eurooppa-neuvosto epäonnistui tavoitteessaan päästä poliittiseen yhteisymmärrykseen EU:n rahoituskehyksistä vuosille 2007–2013, puheenjohtajamaa Luxemburgin yrityksestä huolimatta. Suurimmat erimielisyydet koskivat Ison-Britannian jäsenmaksuolenusta ja vuonna 2002 sovitun, maataloutta koskevan rahoitusratkaisun avaamista. Lisäksi Ruotsi ja Alankomaat olivat tyytymättömiä nettomaksuaseumaansa, vaikka puheenjohtaja esittikin niille anteliaita helpotuksia. Myös Suomi esitti tyytymättömyytensä puheenjohtajan viimeiseen esitykseen.

Puheenjohtajamaan viimeinen esitys kokouksen toisen päivän iltana koheesiopolitiikan kokonaiskehikseksi oli 309,6 miljardia euroa. Komission viime heinäkuussa esittämästä rahoituksesta on neuvottelujen kuluessa tultu merkittävästi alas päin. Komission esitys alue- ja rakennepoliitiikan rahoitukseksi oli 336 miljardia euroa.

Suomelle puheenjohtajamaan viimeinen esitys olisi merkinnyt yhteensä noin 1 580 miljoonan euron EU:n rakennerahastorahoitusta kaudelle 2007–2013. Se olisi ollut 24 prosenttia vähemmän kuin nykyisen kauden rakennerahastotuet, kun ei huomioida maaseudun kehittämis- ja kalatalousrahoitusta. Nämä kuuluvat esitetyn budjettirakenteen mukaan tulevalla kaudella luonnonvarojen koskevaan budjettiotsakkeeseen.

Myönteistä Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistarpeiden tunnustaminen

Luxemburg esitti koko Suomea alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteeseen. Itä-Suomi olisi saanut siirty-

Laskentatiimi työn touhussa. Vasemmalta Kari Valonen maa- ja metsätalousministeriöstä, Paavo Kytömäki valtiovarainministeriöstä ja Martti Salmi valtioneuvoston kansliasta.

mäkauden tukea. Esityksessä myönteistä oli Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistarpeiden tunnustaminen ja rinnastaminen syrjäisiin merentakaisiin alueisiin liittymissopimukseen viitaten.

Ainoa Suomen alue- ja rakennepoliitiikan rahoitusta parantava tekijä puheenjohtajan viimeisessä esityksessä oli Itä- ja Pohjois-Suomeen suunnattavan lisärahoituksen korottaminen viidellä eurolla asukasta kohden vuodessa. Lisärahoitus oli viimeisessä esityksessä 35 euroa asukasta kohden vuodessa. Asukaskohtaisen lisärahoituksen olisivat saaneet Suomen ja Ruotsin harvaan asuttujen alueiden lisäksi syrjäisimmät merentakaiset alueet, joita ovat mm. Madeira, Kanarian saaret ja Azorit. Lisärahoituksesta olisivat näin ollen hyöttyneet Suomen lisäksi Ruotsi, Espanja, Ranska ja Portugali.

Itä-Suomelle puheenjohtajamaa esitti siirtymäkauden tukeen perustuvaa erityiskohtelua. Tätä kohtelua ei kuitenkaan tarjottu Suomen tavoittelemassa muodossa, vaan selvästi heikoimmalla ehdoin. Tämä olisi tarkoittanut rahoituksen jyrkkää alenemista vuodesta 2007 vuoteen 2013 ja näin ollen myös vähemmän tukea. Verrattuna nykyiseen kauteen tuet olisivat laskeneet noin 20 prosenttia.

Suomen rahoitus alueellinen kilpailukyky ja työllisyys -tavoitteessa olisi määrätynyt jäsenvaltiokohtaisesti seuraavien aluekohtaisten indikaattorien perusteella: tukikelpoisten alueiden väestö, työttömyys, työllisyys, koulutustaso ja asukastiheys. Laskennallisesti

menetelmä tuottaisi Pohjois-Suomelle NUTS II -tasolla kuluva ohjelmakautta korkeamman tuen ja rakennerahastotukien väheneminen näkyisi selvimmän Suomen eteläisissä ja läntisissä osissa.

Alueellisen yhteistyön osalta ei muutoksia viimeisessä esityksessä

Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteeseen puheenjohtajan viimeinen esitys ei merkinnyt muutosta. Tavoitteen osuus alue- ja rakennepoliitiikan rahoituksesta oli 2,42 prosenttia, 7,5 miljardia euroa. Neuvottelujen kuluessa tavoitteen rahoitusta leikattiin suhteellisesti eniten. Tämä johtui kokonaisrahoituksen alenemisesta ja siitä, että konvergenssitavoitteen suhteellista osuutta nostettiin, jotta rakennerahastotuesta hyötyvät eniten köyhimmät jäsenvaltiot ja alueet. Suomen osuudeksi Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteesta arvioitiin noin 110 miljoonaa euroa.

Neuvottelujen edetessä puheenjohtajamaa tarjosi joillekin jäsenvaltioille erilaisia lisärahoituksia sovintoon pääsemiseksi. Näistä olisivat hyöttyneet mm. Ruotsi, Itävalta, Espanja ja Italia.

Puheenjohtajan viimeisintä esitystä alue- ja rakennepoliitiikan osalta tulee arvioida vertaamalla sitä hallituksen asettamiin tavoitteisiin ja kantoihin, joiden mukaan mm. alue- ja rakennepoliitikassa tulee pyrkiä tasapainoiseen, kaikkia jäsenmaita tyydyttävään rahoitusratkaisuun. Suomi pitää kynnyskysymyksenä sitä, että sen pohjoiset ja itäiset erittäin harvaan asutut alueet saadaan korkeimman aluetuen piiriin myös jatkossa. Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan ratkaisun arvioinnissa merkityksellisintä on mahdollisimman korkea tukitaso ja pysyvyys sekä yritystukien ja maaseudun kehittämistukien tason säilyminen nykyisessä laajuudessaan.

Valmistautuminen tulevaan kauteen jatkuu

Tulevaan rakennerahastokauteen valmistautuminen jatkuu, vaikka ratkaisuun ei vielä päästy. Neuvoston alainen rakennetoimien työryhmä SAWP jatkaa

EU:n aluepolitiikan ja alueellisen koheesion epävirallinen ministerikokous:

Yhteisön strategisille suuntaviivoille poliittinen hyväksyntä

EU:n epävirallinen ministerikokous aluepolitiikasta ja alueellisesta koheesiosta pidettiin 20.–21.5.2005 Luxemburgissa. Aluepolitiikan osalta keskusteltavana oli komission luonnos yhteisön strategisista suuntaviivoista rakennerahastojen ohjelmakauden 2007–2013 painopisteiksi. Kokouksen tarkoitus oli hakea strategiselle lähestymistavalle ja yhteisön strategisille suuntaviivoille poliittinen hyväksyntä – ja sen se sai. Ainoastaan Saksa esitti kriittisen puheenvuoron yhteisön tason strategian tarpeesta ja kyseenalaisti siitä saatavan lisäarvon.

Kokouksessa komissaari **Danuta Hübner** esitteli alustavan luonnoksen yhteisön koheesiopolitiikan strategisiksi suuntaviivoiksi (CSG). Resurssien tehokkaammalla hyödyntämisellä pyritään saavuttamaan Lissabonin strategian kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevat tavoitteet. Hübner totesi suuntaviivojen olevan kehys sille toiminnalle, jonka tulee näkyä kansallisella ja alueellisella tasolla, mutta se jättää myös vapauksia kansalliselle politiikalle. Toimenpidevalikoima ei kavene siitä, mitä asetusehdotuksissa esitetään. Strategiassa ei esitetä kansallisia painotuksia, vaan jäsenvaltiot määrittelevät ne itse kansallisissa strategia-asiakirjoissaan. Komissio antaa seuraavan CSG-luonnoksen kesällä. Tavoite on, että ohjelmat päästäisiin aloittamaan tammi-kuussa 2007.

Jäsenmaat tyytyväisiä kolmeen toimintalinjaan

Keskustelua strategisista tavoitteista käytiin kolmen toimintalinjan ympärillä, jotka ovat alueellisen houkuttelevuuden lisääminen, osaaminen ja innovaatiotoiminta sekä uusien työpaikkojen

luominen. Kokouksessa käytiin kaksi ”tour de table” -keskustelua, joissa haettiin vastauksia puheenjohtajan esittämiin kysymyksiin: *Ovatko esitetyt painotukset relevantteja? Kuinka konvergenssi- ja alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteiden tulisi erota näiden painopisteiden osalta? Mitä tulisi painottaa kolmessa painopisteessä, jotta alueelliset erityispiirteet tulisivat paremmin huomioon?*

Alue- ja kuntaministeri **Manninen** painotti puheenvuorossaan tehokkaan koheesiopolitiikan jatkamista myös unionin reuna-alueilla, kuten pohjoisilla harvaan asutuilla alueilla. Näiden alueiden haasteet kilpailukykyä vahvistamisessa ovat muihin eurooppalaisiin alueisiin verrattuna paljon suuremmat. Euroopan kilpailukyky voi saavuttaa riittävän tason, jos kaikki alueet pääsevät mukaan kilpailukykyä tukevan politiikan piiriin. Lisäksi ministeri nosti esille alueellisten suorien tukien tarpeen myös konvergenssitavoitteen ulkopuolelle, koska ne ovat osoittautuneet kaikkein tehokkaimmaksi keinoksi vahvistaa työllisyyttä. Suomi painotti myös alueellinen yhteistyö -tavoitteen merkitystä Eurooppaa yhdistävänä tekijänä, jota tulee jatkaa painottaen rajat ylittä-

Alue- ja kuntaministeri Hannes Manninen ja ylijohdaja Pekka Kangas ympäristöministeriöstä kokouksessa.

vää yhteistyötä unionin ulkorajoilla ja uusilla sisärajoilla.

Eri jäsenvaltioiden puheenvuorojen perusteella voidaan todeta, että jäsenvaltiot ovat tyytyväisiä valittuihin toimintalinjoihin, vaikkakin suurempaa joustavuutta ja mahdollisimman laajoja toimenpidevalikoimia konvergenssi- ja alueellinen kilpailukyky ja työllisyys-tavoitteisiin vaadittiin ja erityyppisten alueiden tasapuolista kohtelua ja läpinäkyvyyttä korostettiin. Puheenvuoroissa nostettiin esille myös uusia teemoja, joita strategian tulisi sisältää. Strategian luonne puhutti paljon, lähes kaikki vaativat, että strategian on oltava viitekehys, ei sitova asiakirja. Tämän vahvisti komissaari Hübner omassa puheenvuorossaan.

Aluepolitiikkaa koskevasta kokouksesta ei esitetty puheenjohtajan kirjallisia päätelmiä. Komissio totesi, että strategisen viitekehysten laatiminen on saanut laajan tuen, mutta suuntaviivat tulee muotoilla nyt esitettyyn luonnok-

rakennerahastoja koskevien säännösten käsittelyä. Luxemburg tekee yhteenvedon asetusehdotusten käsittelyn edistymisestä. Tästä jatketaan Ison-Britannian johdolla kesälomien jälkeen. Komissio on kevään aikana valmistellut ehdotustaan yhteisön koheesiopolitiikkaa koskeviksi suuntaviivoiksi. Virallisen ehdotuksen se antaa neuvostolle sen jälkeen kun neuvottelut vuosien

2007–2013 rahoituskehystistä sekä rakenne- ja koheesiorahastoja koskevista säännöksistä on saatu päätökseen. Sääntöasiainministeriön asettama työryhmä jatkaa ehdotuksen laatimista Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan kansalliseksi strategiaksi niin, että ehdotuksen on määrä valmistua lokakuun loppuun mennessä.

Ohjelmakauden alkuun on 18 kuu-

kautta. Kesälomien jälkeen voidaan alkaa odottaa jatkaako Iso-Britannia rahoituskehysneuvotteluita Luxemburgin esityksen pohjalta vai aloitetaanko neuvottelut kokonaan uusilta pohjalta. Mielenkiintoisia aikoja on odotettavissa syksylläkin.

Anu Nousiainen

Parlamentaarikon näkemyksiä

Virrankoski:

EU:n rakennepolitiikan merkitys korostunut uusien jäsenmaiden myötä

Tulevien rahoituskehysten keskeinen painopistealue on rakenne- ja koheesiopolitiikka. Koska rakenne- ja koheesiopolitiikka vaatii pitkäjänteisyyttä, tämä oli se syy, joka taivutti parlamentin seitsemän vuoden rahoituskehysten kannalle.

EU:n vanha sääntö on ollut, että rakenne- ja koheesiopolitiikkaan käytetään 0,41 prosenttia EU:n BKT:sta, maaseudun kehittämismenojen kanssa 0,46 prosenttia. Komission uusikin esitys oli sama. Maaseudun kehittämishankkeet ovat jopa hiukan suuremmat johtuen maatalousreformista, joka muuten tulee kohtelemaan maaseutua kovalla kädellä. Määrä, jonka jäsenmaa voi saada rakennetukea, ei saa nousta yli 4 prosenttia vastaanottajamaan BKT:sta. Euroopan parlamentti hyväksyi nämä periaatteet sekä komission summat omassa kannassaan, tosin vaatien 4 prosentin kattoon "joustavuutta".

Täten uudesta rakenne- ja koheesiopolitiikasta on tulossa suurin tekijä, joka vaikuttaa jäsenmaiden nettomaksuosuuksien muutoksiin. Uusien jäsenmaiden saanto saattaa nousta vuositasolla jopa 20 miljardiin euroon. Niiden jäsenmaksut voivat ehkä peittää muut

niiden EU:n budjettiin aiheuttamat kulut, siksi tämä on se nettoerä, jonka vanhojen on liittyemisestä maksettava. Tämä merkitsee esim. Suomelle noin 300 miljoonan euron nettomaksuosuuden kasvua.

Uusien jäsenmaiden rakennerahoituksella on vahvaa poliittista tukea. Osittain se on korvausta kylmän sodan kaudesta, osittain niiden panoksesta kommunismin romahtamiseen. Mutta se on myös korvausta siitä, että ne ovat joutuneet mm. vapauttamaan kilpailulle aloja, joita vanhat maat eivät ole vapauttaneet. Siksi suuri osa niiden strategisista omistuksista on siirtynyt vanhojen jäsenmaiden yrityksille. Mutta samalla vanhat jäsenmaat haluavat säilyttää myös omaa rakennerahoitustaan, koska muuten niiden heikoimmat alueet joutuisivat laajentumisen suurimmiksi maksajiksi.

Niinpä edes Luxembourg ei uskaltanut tehdä suuria leikkausesityksiä rakennerahoitukseen. Onkin todennäköistä, että rahat tulevat säilymään.

Suomen osalta on keskeistä, että me pystymme säilyttämään nykyisen osuuden vanhojen jäsenmaiden alue- ja rakennepoliittisesta rahoituksesta, muuten joudumme muita suuremmiksi

maksumiehiksi. Samoin meidän on kyettävä pitämään nykyiset tavoitteet 1-alueet korkeimman aluetuen piirissä, jotta voimme toteuttaa myös kansallista aluepolitiikkaa. Erityisen suuri haaste on maaseudun kehittämisvarat kuten ympäristö- ja lfa-tuki. Niiden säilyttäminen on maataloutemme elinehto.

Uusien jäsenmaiden mukaantulo merkitsi rakenne- ja koheesiopolitiikan merkityksen korostumista. Nämä maat ovat selkeästi jäljessä muun EU:n kehityksestä, BKT/asukas on vain noin puolet EU:n keskimääräisestä. Tämä tiedettiin molemmin puolin jo ennen neuvottelujen aloittamista. Siksi näiden jäsenmaiden koheesiopolitiikan tarve ja sen aiheuttama nettorahoitus ei ole tullut yllätyksenä kenellekään.

Kyösti Virrankoski

*Euroopan parlamentin
budjettivaliokunnan ja
rahoitusnäkömiä käsittelevän
valiokunnan jäsen*

seen verrattuna vähemmän yksityiskohtaisiksi.

Alueellinen koheesio

Kokouksen toinen osio käsitteli alueellista koheesiota. Kokouksessa käytiin keskustelu alueellista koheesiota koskevan synteesidokumentin luonnoksesta sekä jäsenmaiden yhteistyöprosessin jatkotoimista puheenjohtajan päätelmäluonnoksen pohjalta. Lisäksi keskusteltiin ESPON-tutkimusohjelman

tulevista suuntaviivoista vuoden 2006 jälkeen.

Synteesidokumentin luonnosta koskevassa puheenvuorossaan ministeri Manninen painotti mm. monikeskuisen aluerakenteen kehityksen ja alueiden erilaisuuden tunnistamisen tärkeyttä. Puheenjohtajan päätelmäluonnosta ja ESPON 2 suuntaviivoja koskevassa puheenvuorossaan ministeri kannatti alueellista koheesiota koskevaa EU-ministeritason yhteistyön jatkamista ja tuki puheenjohtajan päätelmäluonnok-

sesta esitettyjä jatkotoimia. Suomi kannattaa Euroopan aluekehityksen ja aluesuunnittelun ESPON-tutkimusyhteistyöohjelman jatkamista vuoden 2006 jälkeen.

Seuraava alueellista koheesiota koskeva epävirallinen ministerikokous on tarkoitus järjestää Saksan puheenjohtajuuskaudella vuonna 2007.

Anu Nousiainen

Parlamentaarikon näkemyksiä

Myller:

Euroopan parlamentti puolustaa EU:n aluepolitiikkaa

Valmistauduttaessa uuteen aluepolitiikan kauteen ja erityisesti sen rahoittamiseen on keskusteluun noussut peruskysymys; pitääkö EU:lla olla aluepolitiikka. Vastaan on ollut kuuden suurimman nettomaksajamaan ajama linja, jonka mukaan aluepolitiikka ”vanhoissa jäsenmaissa” ajetaan alas ja tulevaisuudessa tuet ohjataan ainoastaan uusille jäsenmaille ja alueille, joiden BKT on alle 75 prosenttia.

Euroopan parlamentissa vastakkainasettelu on ollut huomattavasti lievempää kuin jäsenmaiden välillä. Parlamentti on tukenut melko johdonmukaisesti komission linjaa, jonka mukaan aluepolitiikka tulee harjoittaa koko EU:n alueella. Euroopan unionilla tulee olla myös voimavaroja, joilla edistetään eurooppalaisia arvoja ja politiikkaa kaikissa jäsenmaissa. Tästä syystä parlamentin aluepolitiikan valiokunta on omassa mietinnössään varoittanut heikentämisestä kilpailukyyn ja työllisyyden tavoitetta. Kaikki keskusteluisa mukana olevat tahot ovat pitäneet elintärkeänä sitä, että varoja ohjataan ns. Lissabonin strategian mukaisesti työllisyyteen, tutkimukseen, koulutukseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn koko EU:n alueella.

Jossain määrin erimielisiä on kuitenkin oltu siitä, miten tämä tavoite tulisi

rahoittaa. Kuutosten edustajat ovat vaatineet, että varat tulee saada maataloudesta. Tämä taisteluhan hävitettiin kun maatalouden rahat sinetöitiin vuoteen 2013 saakka.

Yksimielisiä sen sijaan ollaan siitä, että uusien jäsenmaiden tulee voida luottaa siihen, mitä niille on liittymissopimuksissa luvattu. Liittymissopimus on myös taustalla kun parlamentin kannaksi on taisteltu välttämättömyys huomioida pysyvistä haitoista kärsivien alueiden tuki.

Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden tuen määrästä parlamentin aluepolitiikan valiokunta lausui, että näitä alueita tulee käsitellä tasapainoisella ja reilulla tavalla. Toinen Suomen kannalta tärkeä asia eli alueellinen yhteistyö on tärkeä myös parlamentille. Komission ehdottama tukitaso halutaan säilyttää ja pohjoisen ulottuvuuden kannalta tärkeälle naapuruisinstrumentille turvata riittävä rahoitus.

Aluepolitiikan valiokunta on ottanut kantaa periaatteisiin. Parlamentin budjettitahojen ja hallitusten tehtävä on määrittellä, mikä on reilua kohtelua rahan jaossa. Komission ehdotus tuleviksi rahoituskehyksiksi olisi tarjonnut ratkaisun, jossa eri alueiden perustellut tarpeet olisi voitu ottaa huomioon. Kun komission ehdotuksesta on tultu

selvästi alas, on neuvottelutavoitteita tarkasteltava tässä valossa.

Huippukokouksen alla tuotettu, Luxemburgin monessa suhteessa heikko ehdotus, oli kuitenkin osoitus tilanteeseen nähden hyvästä puolustustuloksesta Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asutuille alueille.

Parlamentti ei ollut suoraan osapuolena huippukokouksen neuvotteluissa. Valiokuntien kannanotot olivat kuitenkin käytettävissä. Parlamentin työ asetusten käsittelyssä eroaa suuresti hallitusten välisestä työmetodista. Siinä kun hallitukset työstävät kompromisseja ilman aikarajoja, ovat parlamentin työn kannalta aikarajat elimellisen tärkeitä. Parlamentin kantoihin vaikuttamisessa on aina syytä muistaa, että muutoksille on aikaraja ja jos se jää huomiotta ei omaa näkemystä enää saa käsittelyyn asian myöhemmissä vaiheissa.

Suomen aluepolitiikan sisältötaavoitteet ovat periaatetasolla pitkälti menossa parlamentissa läpi. Puristus rahasta on jäsenvaltioiden harteilla.

Riitta Myller

*Euroopan parlamentin jäsen,
aluepoliittisen valiokunnan varajäsen*

Uusi Twinning-hanke käynnistymässä Romaniassa

Sisäasiainministeriö osallistui keväällä 2005 Bukarestissa kilpailuun romanialaisesta Twinning-hankkeesta, jonka tavoitteena on Romanian kansallisen aluepolitiikan kehittäminen, sitä koskevan kansallisen toimenpideohjelman laatiminen ja ohjelman toteuttamiseen tarvittavan hallinnon kehittäminen. Kilpailuun osallistui kaikkiaan kuusi maata. Hankkeen toteuttajiksi valittiin Suomi ja Iso-Britannia. Raadin arvioinneissa suomalaisten vahvuutena pidet-

tiin vakuuttavia näyttöjä aluepolitiikan saralla ja esittelijöiden asiantuntemusta sekä substanssista että hankehallinnosta.

Hanke käynnistyy tämän vuoden lopulla. Se kestää kaikkiaan 18 kuukautta ja sen budjetti on miljoona euroa. Hankkeessa toimii kaksi pysyvää asiantuntijaa, joista toinen on suomalainen ja toinen britti. Hankkeen suomalaisena projektipäällikkönä tulee toimimaan aluekehitysjohtaja **Veijo Kavonius** ja

pysyvänä asiantuntijana **Risto Tienari**.

Hankkeen toteuttamisessa britit vastaavat sisäisen tarkastuksen ja valvonnan kehittämisestä sekä hankkeen yleishallinnosta ja suomalaiset vastaavat ohjelmoinnin ja hallinnon kehittämisestä.

Parhaillaan laaditaan työsuunnitelmaa ja suunnitellaan kaikkia osapuolia sitovaa sopimusta. Hankkeen valmistelusta sisäasiainministeriössä vastaa **Marikki Järvinen**.

Neuvottelut naapuruusinstrumentin sisällöstä jatkuvat

Seuraavalla rahoituskaudella 2007–2013 EU:n ulkorajayhteistyöhön sovellettavasta Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumentista (ENPI) on neuvoteltu tiiviisti koko kevään ajan neuvoston työryhmässä. Suomen kannalta erittäin merkittävällä asetuksella on tarkoitus yhdistää unionin ulkorajoilla käytettävä rakennerahasto- ja ulkosuhderahoitus yhteisten sääntöjen alaiseksi. Menettelyjen on määrä perustua rakennerahastosääntöihin.

Tähän asti unionin alueella myönnettävään rahoitukseen on sovellettu Interreg-sääntöjä ja menettelyjä, ulkorajan toisella puolella rahoitusta on saatu Tacis- ja MEDA -sääntöjen mukaan. Menettelyjä on pyritty nykysääntösten puitteissa yhdistämään jo vuonna 2004 hyväksytyissä naapuruusohjelmissa mutta tulokset eivät ole toistaiseksi olleet kovin lupaavia. Naapuruusohjelmien soveltamisedellytyksenä rajan toisella puolella on Tacis-rahoitussopimuksen allekirjoittaminen, jonka Venäjä vuoden 2004 osalta allekirjoitti vasta 20.6.2005. Tästä syystä Tacis-rahoitus ei ole käytettävissä hankkeille ennen kuin aikaisintaan ensi syksyn hakukierroksilla.

Suomen puolesta neuvotteluja käy **Petteri Vuorimäki** EU-edustustosta, mutta neuvotteluohjeet valmistellaan

ulkoministeriön ja sisäasiainministeriön toimesta Helsingissä. Neuvottelujen pohjana on komission viime syyskuussa antama asetusehdotus ja puheenjohtajanaan 24.3.2005 jakama ehdotus neuvoston muutosehdotuksiksi. Puheenjohtajan tavoitteena on hyväksyä neuvoston muutosehdotukset kesäkuun loppuun mennessä. Asetus hyväksytään yhteispäätösmenettelyllä, joten edessä ovat vielä neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa.

ENPI Suomelle tärkeä

Koska yhteistyö Suomen ja Venäjän välisellä rajalla tulee perustumaan ENPI-asetukseen, Suomi on ollut eräs aktiivisimpia maita työryhmässä. Tavoitteena on ollut ennen muuta toimiva ja tehokas hajautettu järjestelmä, jolla yksinkertaistetaan hallintoa ja päätöksentekoa. Kulttuurierot rakennerahastojen ja ulkosuhderahoituksen välillä ovat heijastuneet voimakkaasti työryhmäkäsittelyssä; joskus tuntuu siltä, ettei puhuta edes samasta asetuksesta.

Suomen kannalta asetuksen keskeiset korjaustarpeet liittyvät ohjelmien hallinnoinnin täsmällisempään sääntelyyn ja kolmansien maiden kanssa tehtävien sopimusten sisältöön. Ehdotuksen mukaan Suomen alueelliset viranomaiset vastaisivat toiminnasta myös rajan toisella puolella, joten sääntöjen ja vastuiden tulee olla selkeitä. ENPI-asetukseen tulee sisällyttää aluekehitys-

rahastoasetusta vastaavat määräykset ohjelman hallinnoinnista ja tarkastuksista. Ennen ohjelmien käynnistymistä komission tulee tehdä Venäjän ja muiden kolmansien valtioiden kanssa riittävän kattavat sopimukset, joilla nämä sidotaan yhteisön säännöstöön.

Jäsenmaiden huolena lisääntyvä vastuu

Komissio järjesti 14.6.2005 Brysselissä jäsenmaiden asiantuntijoille seminaarin, jonka tarkoituksena oli vastata jäsenmaiden huoliin ja kysymyksiin koskien ENPI:n rajat ylittävän yhteistyön toteuttamista. Seminaariin osallistui **Marko Ruokangas** Pohjois-Pohjanmaan liitosta ja **Petri Haapalainen** sisäasiainministeriöstä.

Käydyin keskustelun pohjalta komissio tulee laatimaan ensimmäisen luonnoksen täytäntöönpanoasetuksesta, joka jaetaan jäsenmaille kommenteille mahdollisimman pian. Eniten keskustelua seminaarissa herätti jäsenmaiden lisääntyvä vastuu. Komissio kuitenkin korosti, että lisääntyvän jouston ja vapauden myötä lisääntyy myös vastuu, koska päätäntävaltaa ei voida siirtää ilman vastuuta. Komissio ilmoitti myös jatkavansa konsultatiivista prosessia jäsenmaiden kanssa, jonka se katsoo olevan onnistumisen perusedellytys.

*Pekka Järviö
Petri Haapalainen*

Maaseutuasetuksesta kompromissien kautta sopimukseen

Maatalous- ja kalastusneuvosto pääsi 20.6. poliittiseen yksimielisyyteen maaseutuasetuksesta, joka tuli näin ensimmäisenä rahastoasetuksena hyväksytyksi. Niin sanottu CAP-rahoitusasetus hyväksyttiin jo kesäkuun alussa. Kriittistä tietenkin edelleen on, että budjetti on auki ja esitetty maaseudun kehittämisrahoituksen jokoavain merkittisi ylisuhteellista maaseutuvarojen leikkauksista, ellei kompensatioita saada. Maa-

talouden ja maaseudun rahoituksesta käydyin keskustelun perusteella yhteisen maatalouspolitiikan perusteita ja rahoitusta pitää tarkastella pitkällä aikajänteellä, jotta löydetään myös Suomen kannalta kestävä ratkaisu.

Neuvoston maaseutuasetuksen päälinjaukset ovat pysyneet ennallaan. Maaseudun kehittämisen strategia tukee kolmea tavoitetta: kilpailukykyinen maa- ja metsätalous, kestävä maan ja

ympäristön hoito sekä monipuolistuva maaseudun elinkeinotoiminta ja maaseudun elämän laatu. Komission esityksen suurin ongelma eli epäsuotuisten alueiden uudelleen rajaus siirretään tulevaisuuteen. Komissio antaa asiasta tiedonannon vuonna 2008, jonka perusteella päätetään uudet EU:n laajuiset määrittelykriteerit. Niitä alettaisiin soveltaa vuodesta 2010 lukien.

Jäsenmaille lisää liikkumatilaa

Jäsenmaiden liikkumatilaa ohjelman eri toimintalinjojen minimirahoituksessa lisättiin, kuten myös Suomi oli vaatinut. Maaseuturahaston rahoituksen osuus linjoille 1 ja 3 on vähintään 10 %, linjalle 2 se on 25 % ja Leader-toimintamallin mukaisiin toimiin 5 %. Käytännössä tämä antaa mahdollisuuden valmistella ohjelmaa, jossa esim. alueellisia kehittämistoimia toteutettaisiin samoin painotuksin kuin tällä kaudella. Investointien rahoitus painottuu mikroyrityksiin. Myös paikallisten toimintaryhmien työ voi jatkua aktiivisena koko maassa, mikäli kokonaiskehys

ei leikkaukseen rajusti.

Suomelle on keskeistä, että osuutemme maaseudun kehittämisvaroista ei alennu. Suomi ehdottikin määrärahojen jakokriteereitä koskevaan artiklaan uutta muotoilua, joka varmistaisi Suomelle tärkeiden kriteerien huomioon ottamisen. Suomi ja Ruotsi liittivät lisäksi päätökseen yhteisen lausumansa, jonka mukaan maiden nykyisten tavoitte 1 -ohjelmien kautta tullut rahoituksen määrä on säilytettävä, mikäli kyseisiä alueita ei luokitella konvergenssialueiksi.

Kun asetus nyt on hyväksytty, odotamme EU:n maaseutustrategian valmistumista vielä ennen komission ke-

sälomakautta. Sen sijaan komission toimeenpanoasetus on vielä niin keskeneräinen, että sen käsittely ja valmistuminen siirtyy syksyyn. Kansallisesti jatkamme maaseutustrategian ja ohjelman valmistelua edelleen lähes samalla aikataululla kuin aiemminkin, mutta viivästyksiin varautuen. Alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelmien valmistelu on lähtenyt liikkeelle. Kaikissa maakunnissa on sovittu valmistelujen organisoinnista ja yhteistyökuvioista. Toivottavasti aurinkoinen kesä lataa hyvin akkuja syksyn ohjelmatyöhön.

Sirpa Karjalainen
maa- ja metsätalousministeriö

EU:n jäsenmaiden maksut unionin budjettiin vuonna 2003

Maa	Maksut EU:n budjettiin 2003 (milj. euroa)	EU maksujen ja saatujen tukien suhde 2003 (milj. euroa)	% BKT:sta 2003	Maksun prosentuaalinen osuus EU:n kokonaisbudjetista 2003	Ennustetut maksut EU:n budjettiin vuonna 2005 (milj. euroa)
Saksa	16 914	-7,7	0,35	23,2	21 313
Ranska	14 113	-1,9	0,12	19,4	16 888
Italia	10 639	-0,8	0,06	14,6	13 996
Iso-Britannia	7 871	-2,8*	0,16	10,8	12 339
Espanja	6 676	+8,7	1,21	6,676	8 901
Alankomaat	3 635	-2	0,43	5,0	5 412
Belgia	2 322	-0,8	0,28	3,2	4 091
Ruotsi	2 220	-1	0,36	3,1	2 817
Itävalta	1 769	-0,3	0,15	2,4	2 209
Tanska	1 561	-0,2	0,11	2,1	2 066
Kreikka	1 378	+3,7	2,22	1,9	1 848
Suomi	1 261	0	0,01	1,7	1 512
Portugali	1 195	+3,5	2,66	1,6	1 385
Irlanti	1 023	+1,6	1,40	1,4	1 366
Luxemburg	192	-0,1	0,28	0,3	238
Puola	-	-	-	-	2 367
Tsekin tasavalta	-	-	-	-	999
Unkari	-	-	-	-	896
Slovakia	-	-	-	-	382
Slovenia	-	-	-	-	285
Liettua	-	-	-	-	211
Kypros	-	-	-	-	157
Latvia	-	-	-	-	126
Viro	-	-	-	-	99
Malta	-	-	-	-	51

Lähde: Euroopan komission raportti (Allocation of 2003 operating expenditure by member state)

*Luku sisältää Ison-Britannian maksualennuksen

Alue-Integraattorin toimitus kiittää
kaikkia lukijakyselyymme vastanneita sekä
toivottaa kaikille lukijoille hyvää kesää!

Johtaja Mathernová Euroopan komissiosta vieraili Suomessa kesäkuussa

Osastopäällikkö Katarína Mathernová Euroopan komission aluepolitiikan pääosastolta vieraili Suomessa 8.–10.6.2005 valtiosihteerin Mykkäsen kutsusta. Vierailunsa aikana hän mm. tapasi alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen ja osallistui tavoite 2 -ohjelmien seurantakomiteoihin.

Slovakialaisen **Mathernován** osaston kolmessa yksikössä hoidetaan seitsemän jäsenvaltion (Belgian, Tsekin tasavalta, Viron, Suomen, Irlannin, Luxemburgin ja Espanjan) ohjelmia ja hankkeita. Johtaja Mathernová aloitti osastopäällikön toimessaan maaliskuussa 2005 ja tämä oli hänen ensimmäinen vierailunsa Suomeen uudessa roolissa.

Ministeriövierailulla keskusteltiin aluepolitiikasta ja rahoituskehyksistä

Vierailun aikana Mathernoválle esiteltiin monipuolisesti sekä aluepolitiikkaa että Suomen erityispiirteitä. Hän tapasi vierailullaan mm. ministeri **Mannisen** ja valtiosihteerin **Antti Mykkäsen**. Ministeri Manninen ja johtaja Mathernová vaihtoivat tapaamisessaan näkemyksiä rahoituskehyksestä kaudelle 2007–2013.

Mathernová kyseli kiinnostuneesti etenkin alueellistamis-hankkeesta, kansallisten ja EU-ohjelmien keskinäisestä suhteesta, kaupunkipolitiikasta sekä laajakaistateknologiasta saavutettavuuden lisääjänä. Hän kiinnitti myös huomiota siihen, että tietoyhteiskunta on ollut Suomessa aluepoliittisena tavoitteena jo 1980–1990 -lukujen taitteesta lähtien. Johtaja Mathernová oli kiinnostunut siitä, kuinka tavoiteohjelmissä saavutettuja tuloksia, kuten uusia työpaikkoja, mitataan. Myös hallinto- ja maksuviranomaisen sekä alueiden välinen työnjako herätti kysymyksiä. Mathernová oli lisäksi kiinnostunut kuulemaan, miten EU-jäsenyys on vaikutta-

Osastopäällikkö Katarína Mathernován (kesk.) lisäksi keskusteluihin osallistui komissiosta johdon assistentti Merja Haapakka osastopäällikön kabinetista (vas.) ja Desk officer Katri Lehtonen osaston Viron, Suomen ja Irlannin yksiköstä.

nut alueelliseen kehittämiseen Suomessa.

Keskusteluissa nousi myös esille Lissabonin strategia ja sen täytäntöönpanoon liittyvä korkean tason vierailu Suomeen, joka toteutui 14.6.2005. Suomi oli ensimmäinen jäsenvaltio, johon vierailu tehtiin, koska Suomea voidaan pitää tietynlaisena mallimaana – myös komissio haluaa oppia. Vierailun tavoitteena oli selvittää, miten Suomen kansallinen rakennerahastostrategia tullaan sitomaan sekä Lissabonin strategian että sen toteuttamiseksi laadittavan kansallisen ohjelman toteuttamiseen. Lisäksi komissio halusi tietää, miten kansallisen ohjelman ja rakennerahasto-ohjelmien laadinta tullaan koordinoimaan ja mitkä tulevat olemaan Suomen keskeiset painotukset seuraavalla rakennerahastokaudella ottaen huomioon Lissabonin strategian sekä komission laatiman koheesiostrategian painotukset ja tavoitteet.

Tavoite 2 -ohjelmien seurantakomiteat Itä-Uudellamaalla

Johtaja Mathernová osallistui matkallaan Etelä- ja Länsi-Suomen tavoite 2 -seurantakomiteoiden yhteiskokoukseen. Seurantakomiteat järjestettiin tänä vuonna Porvoossa Haikon kartanon vehreissä maisemissa. Käyttämässään puheenvuorossa Mathernová toi esille tyytyväisyytensä siihen, että Suomi kuuluu hänen osastonsa piiriin. Hän oli ilahtunut siitä, että tulevan ohjelmakauden valmistelu on jo käynnistynyt Suomessa.

Puheessaan hän nosti esiin ohjelmien strategisuuden sekä aluepolitiikan keskeisen aseman vahvistamisen tulevalla kaudella. Strategisuus on erityisen tärkeää tavoite 2 -alueilla, sil-

Aurinkoinen tutustumisretki Itä-Uudenmaan saaristoon.

lä tarkoituksena on panostaa juuri niille alueille, jotka pystyvät edistämään kilpailukykyä ja kasvua. Mathernová mainitsi myös Suomen harvaan asuttujen alueiden erityisen aseman.

Puheenvuoronsa lopuksi Mathernová toivotti alueet tervetulleiksi avointen ovien päiviin Brysseliin lokakuussa. Silloin aluepolitiikan pääosasto järjestää lukuisia seminaareja, joissa eurooppalaisilla alueilla on mahdollisuus tavata toisiinsa sekä verkostoitua.

Tutustuminen Itä-Uudenmaan saaristoon ja TechVilla osaamiskeskukseen

Johtaja Mathernová osallistui retkelle Itä-Uudenmaan saaristoon tutustuen saariston kulttuuriin ja luontoon sekä Itä-

Uudenmaan Itäluoto-saaristohankkeeseen. Retken aikana Mathernová keskusteli maakuntien edustajien kanssa ohjelmatyöstä alueilla. Lämmin ja aurinkoinen sää viimeistelivät onnistuneen retken ja saivat kesäisen Suomen näyttämään parhaita puoliaan.

Vierailunsa päätteeksi Mathernová kävi myös Hyvinkäällä tutustumassa TechVilla osaamiskeskukseen, joka on keskitynyt nosto- ja siirto- sekä logistiikkayritysten sekä niiden alihankkijayritysten liiketoiminnan kehittämiseen. Samassa yhteydessä hänelle esiteltiin myös valtakunnallista osaamiskeskusohjelmaa, jota hän piti onnistuneena konseptina.

Hanna-Mari Kubmonen

Tavoiteohjelmien toteutus lähes loppusuoralla

Tavoite 1- ja 2 -ohjelmien kesäiset seurantakomiteoiden kokoukset on pidetty. Syksyllä alkaa pikkuhiljaa valmistautuminen ohjelmien sulkemiseen.

Tavoite 1 -ohjelmien yhteinen seurantakomiteoiden kokous pidettiin 26.–27.5. Kainuussa Katinkullassa. Kokous oli runsasaiheinen ja esityksiä kuultiin mm. ohjelmien sulkemisesta, väliarvioinnin ajantasaistamisesta sekä uudesta rahoituskaudesta. **Pekka Tiainen** työministeriöstä esitteli työvoiman kysynnän ja tarjonnan kehitystä ja maakuntajohtaja **Hannu Leskinen** piti kokouksen aikana vauhdikkaan ja tyhjentävän esityksen Kainuun hallintomallikokeilusta. Kokouksen toisena päivänä seurantakomiteat tutustuivat Kainuussa toteutettuihin EU-hankkeisiin: Kajaanin mittalaitelaboratorioon, Sunit Oy:n hankkeisiin sekä Nakertaja-Hetteenmäen kyläyhdistyksen kylätaloon.

Tavoite 2 -ohjelmien yhteinen seurantakomiteoiden kokous pidettiin 10.6. Haikon kartanossa Porvoossa. Edellisenä päivänä ohjelmassa oli bussi- ja veneretki Itäluoto-Östskär -hankkeen maisemissa Itä-Uudenmaan kauniissa saaristossa. Retkelle sekä kokouksen alkupuoliskolle osallistui myös hiljattain tehtävässään aloittanut johtaja **Katarína Mathernová** Euroopan komission aluepolitiikan pääosastolta. Hän kertoi viimeisimmät tiedot tulevan ohjelma-kauden valmistelutilanteesta ja rahoitusneuvotteluista.

Molemmissa kokouksissa hyväksyttiin ohjelmien vuoden 2004 vuosiraportit ja keskusteltiin ohjelmien toteutuksesta sekä ohjelmien väliarviointien ajantasaistamisesta. Kokouksessa kuultiin keskeisiä tuloksia kahdesta arviointitutkimuksesta: EU-rakennerahasto-ohjelmista KTM:n hallinnonalalla sekä ESR-hankkeiden roolista alueellisen osaamisen kehittämisessä.

Ohjelmien toteutuksessa näkyvät alueiden omat painopisteet

Tavoite 1- ja 2 -ohjelmien avulla on vahvistettu alueiden osaamisrakenteita, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä monipuolistettu elinkeinotoimintaa. Ohjelmien hankkeet valitaan

pääosin alueilla, jolloin ne myös tukevat maakuntien omia kehittämistavoitteita.

Itä-Suomen ohjelman toteutuksessa ovat painottuneet ICT-, metsä-, metalli- ja hyvinvointiklusterit. Yritysrahoituksella on tuettu pääasiassa yritysten kilpailukykyä parantavia investointeja. Rahoitusta on kohdistettu puutuote- ja huonekalualalle, metallituotteisiin sekä koneisiin ja laitteisiin. **Pohjois-Suomessa** on painotettu puu-, metalli- ja matkailualoja sekä Lapissa erityisesti elämystuotantoa ja hyvinvointia. Yritysrahoituksella on panostettu tuotannon ja tuotteiden tason nostamiseen. Molemmilla ohjelma-alueilla on maaseudulla myönnetty rahoitusta maaseutumatkailun kehittämiseen, puun ja elintarvikkeiden jatkojalostukseen sekä kylien kehittämiseen. Alueilla on myös panostettu koulutuksen laadun parantamiseen ja työvoiman osaamisen lisäämiseen.

Etelä-Suomessa valtaosa yritystukirahoituksesta on kohdistettu metalliteollisuuteen, puunjalostukseen, kemianteollisuuteen, tietotekniikkaan sekä matkailun kehittämiseen. Osaamisen ja tutkimuksen kehittämiseen sekä työttömyyden ehkäisyyn on myös panostettu aiempaa enemmän. Alueen hyvinvointia on edistetty toimilla, jotka parantavat etenkin lähiöiden asukkaiden hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia. Ohjelma-alueella on painotettu metalliteolli-

suutta, puunjalostusta, elintarvikeseke-
toria ja informaatioteknologiaa. **Län-
si-Suomen** ohjelma-alueella oppilai-
tosten ja korkeakoulujen merkitys alu-
eellisessa kehittämistyössä on vuoden
2004 aikana vahvistunut, yliopistot ja
ammattikorkeakoulut ovat tehneet yhti-
teisiä aluestrategioita ja osaamiskeskity-
miä on vahvistettu erilaisilla inves-
tointihankkeilla. Varsinaisia maaseudun
kehittämistoimenpiteitä ei 2-ohjelmien
puitteissa ole tehty, koska niitä rahoit-
tetaan maaseutuohjelma ALMAN, Leader+ - ja POMO-ohjelmien kautta.

Ohjelmien avulla luotu 46 000 uutta työpaikkaa

Rahoituksen suhteen ohjelmat etenevät aikataulussa. Tavoite 1- ja 2 -ohjelmien rahoituskehys vuosille 2000–2006 on yhteensä 6,1 miljardia euroa, josta EU:n rakennerahastojen osuus on 1,5

miljardia euroa. Ohjelmien EU-varojen kehiksestä oli maaliskuun 2005 loppuun mennessä sidottu 1 045 miljoonaa euroa, eli 70 prosenttia kehiksestä ja maksettu 722 miljoonaa euroa, lähes 50 prosenttia kehiksestä. Ohjelmien kehikset pyritään samaan mahdollisimman täysimääräisesti sidottua vuoden 2006 loppuun mennessä.

Tavoiteohjelmien avulla on saatu aikaan konkreettisia tuloksia uusina työpaikkoina ja yrityksinä. Seurantatietojen mukaan ohjelmien myötävaikutuksella oli vuoden 2004 loppuun mennessä luotu 46 000 uutta työpaikkaa ja yli 9000 uutta yritystä. Työpaikkoja oli säilytetty lähes 70 000 ja koulutettuja oli yli 260 000. Ohjelmien tavoitteet ovat näin ollen neljässä vuodessa toteutuneet uusien ja säilytettyjen työpaikkojen osalta lähes 70 prosenttisesti, koulutettavien osalta 85 prosenttisesti, mutta uusien yritysten osalta vain 44

prosenttisesti.

Seurantarekistereistä saatavien tulosten luotettavuutta on pyritty ohjeistuksella jatkuvasti parantamaan ja ohjelmien sulkemista silmällä pitäen asiaan tullaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota. Tulosten luotettavuutta ja käyttökelpoisuutta arvioidaan myös syksyllä valmistuvissa ohjelmien väliarviointien päivityksissä, joiden ensisijaisena tavoitteena on tuottaa informaatiota siitä, miten ohjelmassa asetetut tavoitteet tullaan ohjelmakauden loppuun mennessä saavuttamaan. Väliarviointien päivityksien tavoitteena on myös tuottaa tietoa ohjelmien vaikuttavuudesta, antaa suosituksia ohjelmatyön edelleen kehittämiseksi nykyisen ohjelmakauden loppuvaiheessa sekä tuottaa välineitä uuden kauden valmistelua varten.

Laura Teinilä

Yhteisöaloitteet ja pilotit

Interreg-ohjelmien seurantakomiteat kokoontuneet ahkerasti kevätkaudella

Kaikkien Suomen alueella toimivien Interreg III A -ohjelmien seurantakomiteat ovat kokoontuneet alkuvuoden aikana. Seurantakomiteoissa on käsitelty muun muassa vuoden 2004 toimintakertomusten hyväksymistä, väliarviointien päivityksen eteenpäin viemistä sekä valmistautumista loppukauden haasteisiin. Kokouksissa on esitelty myös tulevaan EU-ohjelmakauteen liittyviä suunnitelmia jäsenvaltioiden ja komission toimesta. Seurantakomiteoiden kokoukset on järjestetty ohjelma-alueilla, tänä vuonna painottuen erityisesti Pohjois-Norjaan.

Interreg III A Merenkurkku–Mittskandian seurantakomitea kokoontui Lovundin saarella Pohjois-Norjassa 26.4.2005. Kokouksessa käsitellyn vuosikertomuksen mukaan ohjelman toteuttaminen on sujunut yleisellä tasolla aikataulussa ja noin 80 prosenttia ohjelman operatiivisista varoista on jaettu.

Interreg III A Pohjoinen -ohjelman seurantakomitean kokous pidettiin 13.5.2005 Hammerfestissa Norjassa. Kokouksessa hyväksyttiin vuoden 2004 toimintakertomus ja todettiin osaohjelman toimivan Kolarctic-naapurisuusohjelman käynnistämisaikavaikeudet, joihin sen ei pitäisi vaikuttaa. Ohjelman varoista on sidottu noin 61 prosenttia.

Interreg III A Saariston seurantakomitean kokous järjestettiin 16.6.2005 Maarianhaminassa. Ohjelman varoista on nyt sidottu 82 prosenttia ja toteutus etenee suunnitelmien mukaisesti.

Interreg III A Etelä-Suomi – Viro -ohjelman seurantakomitea kokoontui 16.6.2005 Helsingissä. Myös tämän ohjelman toteutus etenee hyvässä yhteistyössä ja sen varoista on sidottu 66 prosenttia.

Naapurisuusohjelmiksi muuttuneiden Kaakkois-Suomi – Venäjä -ohjelman

sekä Euregio Karelia -ohjelman seurantakomiteat kokoontuivat Helsingissä maaliskuun lopulla.

Pohjoisen Periferian ja Itämeren Interreg III B -ohjelmien seurantakomiteoiden kokouksista enemmän erillisessä artikkelissa.

Toni Tiala

Venäjä on allekirjoittanut Tacis-rahoitussopimuksen

Venäjä allekirjoitti kesäkuussa Tacis CBC 2004 rahoitussopimuksen. Naapurisuusohjelmien täysipainoinen toteuttaminen pääsee täten käynnistymään.

Itämeren Interreg IIIB -naapuruusohjelman ohjaus- ja seurantakomiteat kokoontuivat kesäkuussa

Ohjelman ohjauskomitea kokoontui 2.–3.6.2005 Oslissa päättämään seitsemännen hakukierroksen hakemuksista. Kokouksen puheenjohtajana toimi **Arve Skjerpen** Norjasta ja Suomea edustivat **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä, **Tiina Tihlman** ympäristöministeriöstä ja **Martti Ahokas** Keski-Suomen liitosta. Suomesta kokoukseen osallistui myös ohjelman seurantakomitean puheenjohtaja **Pekka Järviö** sisäasiainministeriöstä.

Sihteeristö oli valmistellut hyvin perustellun kokonaisuutensa, jossa hankkeiden laadullisen arvioinnin lisäksi oli otettu huomioon myös jäljellä oleva rahoitus ja puuttuvat hanketyypit. Edellisen kierroksen kokemusten perusteella oli otettu käyttöön viisiportainen luokittelu, josta kaksi ensimmäistä merkitsivät hankkeen hyväksymistä, joko ilman ehtoja tai määrätyin ehdoin, ja kolme jälkimmäistä hankkeen hylkäämistä eri perusteiden ja seuraamusten.

Saadusta 46 hakemuksesta sihteeristö esitti 15 hyväksyttäväksi, useimmat niistä huomattavasti edellistä. Ennen kokousta sihteeristö oli pyytänyt maita toimittamaan kirjallisia esityksiä mahdollisista muista hyväksyttävistä hankkeista perusteluineen sekä muista muutoksista. Maat esittivät vain rajoitetusti uusia hyväksyttäviä hankkeita.

Menettely osoittautui onnistuneeksi ja komitea pääsi melko helposti yhteisymmärrykseen 17 hankkeen hyväksymisestä. Näistä 14 oli sihteeristön esittämiä ja 3 uusia. Hylätyistä hakemuksista 12 ovat sellaisia (kategoria 3), joita sihteeristö pyrki aktiivisesti tukemaan mikäli ne haluavat kehittää hanketta ja hakea uudestaan.

Hyväksytyistä hankkeista kolme on suomalaisvetoista ja muissakin hankkeissa, neljää lukuun ottamatta, on suomalaisia kumppaneita. Johtopartnereiden lukumäärällä tarkasteltuna Suomi sijoittui kakkossijalle Saksan jälkeen. Suomalaisvetoiset hankkeet ovat BUSTRIP (kestävä kaupunkiliikenne, vetäjänä Itämeren kaupunkien liitto / ympäristösihteeristö), TRABANT (johtajaluonnetu suunnittelu, Suomen ympäristökeskus) ja ASTRA (varautuminen ilmastomuutosten vaikutuksiin Itäme-

ren alueella, Geologian Tutkimuskeskus).

Ohjelmassa hyväksytty jo 100 hanketta

Oslon kokouksen jälkeen ohjelmassa on hyväksytty 100 hanketta, joihin on sidottu 104 miljoonaa euroa EAKR-rahoitusta eli 84 % hankkeisiin varustusta rahoituksesta. Toimenpidekokonaisuu- det 1.2 (matkailu- ja energiahankkeet) ja 1.3 (mm. rannikko- ja saaristoalueiden kehittäminen) ovat kokonaan sidottu. Näissä toimenpidekokonaisuu- sissa sidottiin itse asiassa hieman enem- män rahaa kuin mitä niihin oli varattu, joten rahoitustaulukkoa joudutaan hie- man tarkistamaan. Jäljellä on runsaat 17 miljoonaa euroa, josta noin 7 mil- joonaa liikennehankkeisiin (tmpk 2.2). Muissa toimenpidekokonaisuuksissa on kussakin jäljellä 2–3 miljoonaa eu- roa.

Seuraava (kahdeksas) haku avataan jo 25.7. ja suljetaan 23.9. Haku on avoinna kaikille toimenpidekokonai- suuksille, lukuun ottamatta 1.2 ja 1.3. Uusien hankkeiden ohella voidaan ha- kea rahoitusta myös käynnissä olevien hankkeiden laajentamiseen (extension) investointitoimilla. Hankkeiden valin- nassa on kuitenkin tarkoitus priorisoi- da uusia, puuttuvia hankkeita. Osa laa- jennushakemuksista tultaneen asetta- maan odotuslistalle ja mahdollisesti rahoittamaan myöhemmin kun päätty- neistä hankkeista vapautuu käyttämät- tömiä varoja.

Venäläiset ja valkovenäläiset partne- rit voivat kahdeksannella hakukierrok- sella ensimmäisen kerran hakea naapu- ruusohjelmaan perustuvaa Tacis-rahaa. Haun yhteydessä järjestetään myös mahdollisuus hakea Tacis-rahaa kuu- dennella ja seitsemännellä kierroksella hyväksytyjen hankkeiden venäläisille ja valkovenäläisille partnereille (upgra- ding). Kahdeksas hakukierros tulee siis olemaan melko mutkikas kokonaisuus ja kilpailu jäljellä olevasta EAKR-rahasta tulee olemaan kovaa. Tarkempaa tie- toa tulee löytymään ohjelman kotisivul- ta www.bsrinterreg.net 25.7.2005 läh- tien. Silloin annetaan myös tietoa sih-

teeristön järjestämistä konsultointitilai- suuksista. Ohjeet kansallisen vastinra- han hakemiseksi julkaistaan sisäasiain- ministeriön kotisivuilla elokuun alussa.

Kahdeksas hakukierros viimeinen ”normaali haku”

Kahdeksas hakukierros tulee näillä nä- kymin olemaan viimeinen ”normaali haku” uusia hankkeita varten. Toden- näköisesti tullaan vuoden 2006 alussa järjestämään vielä pienimuotoisempi yhdeksäs haku, mutta sen sisällöstä päätetään vasta joulukuun ohjauskomi- teakokouksessa.

Tällä ohjelmakaudella ei enää järjes- tetä partnerihakutilaisuuksia eikä sie- menraahakujia. Viimeinen (seitsemäs) siemenraahaku, joka suljettiin 14.3.2005, tuotti kokonaista 58 ha- kemuksista, joista hyväksyttiin 12. Koko ohjelmakaudella on rahoitettu yhteen- sä 93 siemenraahahanketta.

Ohjelman seurantakomitean käsittelyssä uuden ohjelman valmistelu

Ohjelman seurantakomitea kokoontui 13.–14.6.2005 Tammisaarella. Koko- uksen puheenjohtajana toimi **Pekka Järviö** sisäasiainministeriöstä ja Suo- mea edustivat lisäksi **Ulla Koski** ym- päristöministeriöstä ja **Kari Pakarinen** Suomen kuntaliitosta.

Kokouksessa saatiin runsaasti tietoa ohjelman toteuttamistilanteesta, tiedo- tustoimenpiteistä jne. Ohjauskomitean puheenjohtaja esitteli Oslo kokoukses- sa tehtyjä päätöksiä ja suosituksia. Seu- rantakomitea hyväksyi esitetyt pienet siirrot toimintalinjan 1 sisällä, hankkei- den laajennusvaiheen, ohjelman osal- listumisen Pohjanmeren Interreg IIIB -ohjelman sihteeristön vetämään ns. ”Maritime Safety Umbrella Operation” -hankkeeseen sekä eräät muutokset in- dikaattorijärjestelmään. Edellä mainitut päätökset edellyttävät pieniä tarkistuk- sia ohjelma-asiakirjaan ja ohjelman täy- dennysosaan. Komitea hyväksyi myös vuosiraportin 2004.

Kokouksen lopussa keskusteltiin vielä puheenjohtajamaan (Suomen) esi-

Pohjoisen Periferian Interreg-ohjelman komiteat kokoontuivat Huippuvuorilla

Pohjoisen Periferian Interreg III B -ohjelman ohjaus- ja seurantakomitean kevätkokous järjestettiin tällä kertaa Huippuvuorilla Longyearbyenin kaupungissa 26.–27.5. Kokouspaikka havainnollisesti voimakkaasti pohjoisen periferian erityisolosuhteiden todellisuutta, vaikka Huippuvuoret ei kuuluakaan ohjelma-alueeseen. Ajankohdasta huolimatta lunta satoi ajoittain rankasti ja valoisaa oli vuorokauden ympäri. Suomesta kokoukseen osallistui **Esko Lotvonen** Lapin liitosta, **Risto Poutiainen** Pohjois-Karjalan liitosta ja **Pekka Järviö** sisäasiainministeriöstä.

Komitea hyväksyi maaliskuussa päättyneen 9. hakukierroksen perusteella rahoitettavaksi neljä uutta hanketta. Tämän jälkeen 97 % ohjelmalle osoitetuista varoista on sidottu. Sitomatonta rahaa on enää hieman yli miljoona euroa. Tämän lisäksi on odotettavissa käyttämättä jäävien varojen palautumista hyväksytyiltä hankkeilta. Odotettavissa oleva palautumisprosentti on 2–10.

Seuraava eli 10. hakukierros päättyi 12.9.2005. Hakukierros koskee toimintalinjoja 1 (yhteydet) ja 2 (kestävän taloudellisen kehityksen vahvistaminen). Toimintalinja 3 (yhteisöjen kehittäminen) on seuraavalla kierroksella suljettu, koska sille varatut rahat on kokonaan sidottu. Norjan ja Islannin ohjelmalle osoittamat varat ovat myös käytännössä kokonaan sidottu, joten näistä maista tulevien partnereiden tulee itse

hankkia rahoitus osallistumiselleen uusiin hankkeisiin.

Ohjaus- ja seurantakomitea päätti, että tässä kokouksessa ei siirretä varoja toimintalinjojen välillä eikä päätetä ylisitoutumisista. Seuraavassa, ensi lokakuussa Skotlannissa järjestettävässä kokouksessa tarkastellaan tilannetta ja valmistaudutaan päätösten tekemiseen seuraavan hakukierroksen hankkeista käytettävissä olevien varojen puitteissa.

Ohjelmassa on varauduttu järjestämään vielä kaksi hakukierrosta vuonna 2006. Hakuaika 11. kierroksen hankkeille päättyisi 3.3.2006 ja 12. kierroksen hankkeille 18.9.2006. Avattavat toimintalinjat päätetään sen jälkeen kun on saatu täsmällisempiä tietoja sidottujen varojen palautumisesta hankkeilta.

Rahoituspäätöksille suunnitteilla nopeutettu menettely

Seurantakomitea päätti myös nopeutetun menettelyn käyttöönotosta hankkeiden rahoituksesta päätettäessä. Menettelyä sovellettaisiin eräissä tarkoin rajatuissa tapauksissa, joissa hankekemuksia ei voida toimittaa asetetussa määräajassa. Järjestelmä edellyttää vielä muutoksia ohjelman täydennysosaan ja komitean työjärjestykseen sekä täsmennyksiä soveltamisedellytyksiin, joten lopulliset päätökset asiasta tehdään ensi syksynä.

Seurantakomitea käsitteli myös ohjelman vuosiraporttia vuodelta 2004 ja antoi sihteeristölle mandaatin sen viimeistelemiseen ja toimittamiseen komissiolle kesäkuun loppuun mennessä. Lisäksi komitea keskusteli ohjelman sulkemisaikataulusta sekä sihteeristön esittelemän tiedotussuunnitelman täytäntöönpanosta. Komission edustaja **Ann-Kerstin Myleus** raportoi komitealle unionin rahoituskehityksiä ja koheesiostrategiaa koskevista neuvotteluista ja niiden aikatauluista.

Suomi toimii vuonna 2006 ohjelman ohjaus- ja seurantakomitean puheenjohtajana. Komitea tulee kokoontumaan Suomessa ainakin kerran ensi vuoden aikana.

Pekka Järviö

Lisätietoja Pohjoisen Periferian ohjelmasta saa ohjelman verkkosivuilta osoitteesta www.northernperiphery.net.

tyksestä uuden ohjelman valmistelun käynnistämiseksi ja valmistelutyön organisoimiseksi. Esitys sai myönteisen vastaanoton. Komitean jäsenille päätettiin kuitenkin antaa mahdollisuus kirjallisiin kommentteihin kesäkuun loppuun mennessä, jonka jälkeen puheenjohtajamaa tarkentaa esitystään. Ajatuksena on käynnistää valmisteluprosessin syksyn alussa.

Kuten kuitenkin muualta Alue-Integraattorista käy ilmi, on valtioiden

välisen yhteistyön ja siten myös Itämeren-ohjelman tulevaisuus on tällä hetkellä epäselvä. Kyse ei ole pelkästään rahoituksen määrästä, vaan myös itse toimintakonseptista ja tulevista ohjelma-alueista. Komissio on mm. esittänyt nykyisen Pohjoisen Periferian-ohjelman lakkauttamista ja sen osittaista integroimista Itämeren-ohjelmaan. Ohjelmiin osallistuvat jäsenmaat (ja Norja) ovat toimittaneet komissiolle yhteisen kannanoton näiden kahden

ohjelman säilyttämisestä itsenäisinä, ohjelma-alueiden säilyttämisestä pääosin nykyisinä ja ohjelmien sisällön säilyttämisestä melko laajana. Keskustelut komission ja jäsenmaiden välillä jatkunevat vasta kesälomien jälkeen.

Harry Ekestam

Pohjoismainen yhteistyö ja aluepolitiikka

NÄRP ja rajaseutukomiteat kokoontuivat Vaasassa

Vuoden toinen NÄRP-kokous pidettiin 23.5.2005 Vaasassa. Puheenjohtajana toimi **Peder Baltzer Nielsen** Tanskasta ja Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä.

Kokouksen keskeisin asia oli uuden rajaseutuyhteistyöstrategian laadinta. Asiasta käytiin pitkä keskustelu laadintaa varten palkatun konsultin (NIBR / Norsk by- og regionforskningsinstitut) kanssa. NIBR tulee kesän aikana kuulemaan rajaseutukomiteoita. NÄRP käsittelee ensimmäistä luonnosta seuraavassa kokouksessaan syyskuussa ja lopullista luonnosta ylimääräisessä kokouksessa lokakuussa. Alueministerit käsittelevät ja hyväksyvät strategian

marraskuussa.

Samaan teemaan liittyen NÄRP käsittelee ja hyväksyi **Paul Lindelliltä** tilaamansa raportin hänen kokemuksistaan rajaseutuyhteistyöstä ja näkemyksistään sen kehittämiseksi. Raportin suositukset otetaan huomioon em. strategian laadinnassa. NÄRP hyväksyi Nordregion vuosikertomuksen ja päätti, että Tanska puheenjohtajanaan esittäisi Pohjoismaiselle yhteistyökomitealle, että Nordregio voisi tarvittaessa poiketa pohjoismaisesta säännöstä joka rajoittaa työsuhteet enintään 4 + 4 vuoteen.

NÄRP päätti myös asettaa määrälläisen työryhmän pohjoismaiden kau-

punkipolitiikan ja -strategioiden vertailua varten. Ryhmä kokoontuu ensimmäisen kerran 12.9. järjestettävän seminaarin yhteydessä, jossa esitellään Nordregion tekemää selvitystä kaupunkien merkityksestä aluekehitykselle. Lisäksi kokouksessa saatiin mm. **Flemming Thornaesin** kolmas ESPON-tilanneraportti. NÄRP piti yhteiskokouksen rajaseutukomiteoiden edustajien kanssa 24.5.2005 ja useat NÄRPin jäsenet osallistuivat sen jälkeen pidettyyn Rajaseutufoorumiin. NÄRPin seuraava kokous pidetään 13.9.2005 Tukholmassa.

Harry Ekestam

Ajankohtaista pohjoismaisesta yhteistyöstä

Baltian maiden rajaseutuyhteistyötä

Tähän asti yksinomaan pohjoismaisin varoin rahoitettu Baltian maiden rajaseutuyhteistyötä tukeva hanke jatkuu Interreg IIIB hankkeena vuoden 2007 loppuun. Hanketta rahoittavat EU, Pohjoismaiden Ministerineuvosto, Itämeren neuvosto ja useat muut keskus-, alue- ja paikallistason kumppanit. Itämeren Interreg IIIB -naapuruusohjelman ohjauskomitea hyväksyi 3.6.2005 pitämässään kokouksessa tämän ns. BEN-hankkeen (Baltic Euroregional Network). Hankkeen kokonaisbudjetti on noin 1,2 miljoonaa euroa, josta EU:n osuus vajaan 0,9 miljoonaa euroa. Pääpartnerina toimii PMN:n Vilnan konttori. Hanke käynnistyy syksyn alussa.

Pohjoismaiden ja Skotlannin välinen aluekehitysyhteistyö

Pohjoismaiden ja Skotlannin välisen aluekehitysyhteistyön toimintaohjelman seuranta varten perustettu kon-

taktiryhmä (Liaison Group) kokoontui 1.6.2005 Oslossa pohtimaan yhteistyön tulevaisuutta vuoden 2005 jälkeen. Puheenjohtajana toimi **Jim Millard** Skotlannista ja Suomea edusti **Harry Ekestam** sisäasiainministeriöstä. Keskeisenä tarkoituksena oli testata vuoden 2004 aikana syntyneitä ajatuksia laajentaa edunvalvonta- ja kokemusten vaihtoyhteistyötä ”naapurialueisiin”. Kokoukseen oli tästä syystä kutsuttu edustajia myös Irlannista, Virosta, Latviasta ja Liettuasta. Keskustelu osoitti, että yhteisiä intressejä löytyy tarpeeksi valmistelun jatkamiseksi. Suomen edustajan esittämä näkemys siitä, että yhteistyön tulisi olla löyhästi organisoitua ja käytännön tarpeisiin suuntautunutta (”loose and practical”) sai kannatusta. Seuraava kokous pidetään elokuussa.

Pohjoismaisen yhteistyön ”modernisointi”

Pohjoismaisen yhteistyön nykyinen puheenjohtajamaa Tanska on asettanut yhteistyön ”modernisoinnin” yhdeksi

keskeiseksi tavoitteekseen. Tähän liittyen Tanska on esittänyt yhteistyön keskittämistä harvempiin aloihin ja ministerineuvostojen lukumäärän vähentämistä 18:sta 11:een. Erillisiä alueministerien kokouksia ei enää järjestettäisi, vaan alan asioita käsiteltäisiin uudessa (yhdistetyssä) elinkeino-, energia- ja aluepolitiikan ministerineuvostossa. Toistaiseksi ei vielä ole selvää merkittävää ehdotus myös aluepolitiikan virkamieskomitean (NÄRP) lakkauttamista erillisenä komiteana. NÄRP:tä tullaan kuulemaan asiassa kesän aikana. Yhteistyöministerit ovat periaatteessa asettuneet uudistuksen taakse, mutta lopulliset päätökset tehdään kesän lopulla. Uusi yhteistyörakenne tulisi voimaan vuoden 2006 alusta.

Harry Ekestam

Tilannekatsaus Helsingin seudun yhteistyön vahvistamiseen

Helsingin seudun kuntien ja valtion välistä yhteistyömenettelyä kehitetään erityisesti asunto-, liikenne- ja yhdyskuntasuunnitteluun liittyen. Helsingin seudun kunnilta ja maakunnan liitoilta tiedusteltiin kevään aikana sitä, millä tavalla ne aikovat edistää koko seudun kuntien keskinäistä yhteistyötä. Kunnat jakautuvat kolmeen ryhmään näkemyksissään yhteistyön järjestämisestä.

Kunnilta ja maakunnan liitoilta maaliskuun 2005 loppuun mennessä pyydytyissä selvityksissä kehoitettiin kertomaan erityisesti, mitkä kunnat osallistuisivat yhteistyöhön, mitä asioita yhteistyö käsittäisi ja millä aikataululla tämä toteutettaisiin. Lisäksi pyydettiin arviota siitä, minkälaiset keskinäisen yhteistyön ja yhteisen päätöksenteon käytännöt olisivat. Selvityksen toimitivat kaikki 14 Helsingin seudun kuntaa sekä Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liitot.

Näkemyksissään kunnat jakautuvat varsin selvästi kolmeen ryhmään. Pääkaupunkiseudun neljä kaupunkia näkevät, että toiminta tulisi rakentaa vapaaehtoisen yhteistyön varaan eli sopimus-pohjaisena yhteistyömallina. Kuuden Kuuma-kunnan yhteisenä ensisijaisena

tavoitteena on sopimukseen pohjautuva yhteistyömalli. Toinen vaihtoehto on edelleen lainsäädäntö. Lakiluonnokseen olisi kuitenkin tehtävä useita muutoksia. Kuntaryhmä Nelosten eli Hyvinkään, Kirkkonummen, Vihdin ja Sipoon tavoitteena on vapaaehtoisen ja vaiheittaisen Helsingin seudun yhteistyön kehittäminen. Tämä ei kuitenkaan saisi sulkea pois Helsingin seudun ulkopuolista yhteistyötä.

Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan liitot kannattavat molemmat vapaaehtoiselta pohjalta tapahtuvaa yhteistyötä. Uudenmaan liitto kannattaa lisäksi maakuntien liittojen yhdistämistä.

Yhteistyön jatkotoimenpiteitä arvioidaan syksyn alussa hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä kuntien antamien selvitysten perusteella.

Kuntien esittämä yhteistyösopimus hyväksyttiin yhteistyökokouksessa

Yhteistyökokouksessa toukokuussa kuntien valtuustojen ja hallitusten puheenjohtajat sekä kaupungin- ja kunnanjohtajat hyväksyivät vapaaehtoisuudelle perustuvan yhteistyösopimuksen. Yhteistyön vaiheittaisuudelle ja kumpu-panuuden periaatteelle perustuvassa sopimuksessa yhteistyön kohteina ovat etenkin maankäyttö, asuminen, liikenne, seudulliset palvelut sekä seudun yhteinen edunvalvonta. Helsingin seudun sopimusperusteinen yhteistyö on tarkoitus käynnistää lokakuussa 2005.

Olli T. Alho

Helsingin seudun neuvottelukunnan kokoonpanoa muutettu

Helsingin seudun neuvottelukuntaan on nimetty uusi pääsihteeri ja vaihdettu edustajia. Pääsihteeriksi nimettiin erityisasiantuntija **Olli T. Alho** edellisen pääsihteeri **Antti Valen** siirryttyä aluekehitysjohtajaksi.

Uusia edustajia ovat alueiden ja hallinnon kehittämisosaston osastopäällikkö **Silja Hiironniemi**, erityisavustaja **Stefan Svenfors** valtiovarainministeriöstä, Helsingin kaupunginjohtaja **Jussi Pajunen**, Järvenpään kaupunginjohtaja **Erkki Kukkonen** ja Kirkkonummen kunnanjohtaja **Tarmo Aarnio**.

Uusi maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä asetettu

Uusi maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä (YTR) asetettiin 2.6.2005. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina ne ministeriöt, joiden toimialaan maaseudun kehittäminen kuuluu sekä muita organisaatioita.

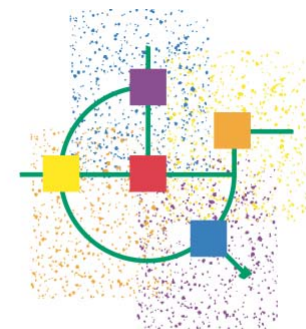
Uuteen yhteistyöryhmään nimitettiin yhteensä 28 jäsentä ja pääsihteeri. Suurta ryhmää pidetään perusteltuna maaseutupolitiikan laaja-alaisuuden vuoksi. Jäsenten taustaorganisaatiot ovat mukana YTR:n toiminnassa alueellisten verkostojen, teemaryhmien ja hankkeiden kautta.

YTR:n puheenjohtajana jatkaa maaja metsätalousministeriön ylijohtaja

Ilkka Ruska ja varanpuheenjohtajana aluekehitysjohtaja **Kaisa-Leena Lintilä** sisäasiainministeriöstä. Pääsihteerinä jatkaa maaseutuneuvos **Eero Uusitalo**.

Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän tehtävänä on mm. seurata maaseudun valtakunnallista kehitystä, sovittaa yhteen maaseudun kehittämistoimia, edistää voimavarojen tehokasta käyttöä sekä laatia toimintaohjelmia maaseudun kehittämiseksi. Maaseutupoliittinen ministeriryhmä ohjaa YTR:n työskentelyä.

YTR:n kokoonpano löytyy verkosta osoitteesta www.maaseutupolitiikka.fi

**MAASEUTUPOLITIIKAN
YHTEISTYÖRYHMÄ**

Resurssikeskusselvitys esittää Naisten voimavaraohjelmaa

Alueellisen naisresurssikeskusohjelman kehittämissuunnitelmaksi tehty selvitystyö luovutettiin alue- ja kuntaministeri Manniselle 15.6.2005. Selvityksen laatijat, dosentti Liisa Horelli ja Yrittäjän naisten keskusliiton puheenjohtaja Mirja Erlund painottivat naisten yhteistyöverkostojen roolia globaalin verkostotalouden haasteissa. Selvityksen mukaan maakunnissa on jo toistakymmentä resurssikeskusta tai naisten voimavaraverkosta (mm. Joensuu, Kokkola, Helsinki, Salo, Hämeenlinna, Iisalmi, Pieksämäki, Varkaus, Oulu, Kajaani, Tornio), joista osa on kartoitus- ja käynnistysvaiheessa ja osa jo vakiinnuttanut toimintaansa. Rahoitus näille tulee suurelta osin hankerahoituksena mm. EU-osarahoitteisista ohjelmista.

Ministeri Manninen totesi, että ehdotetun selvityshenkilön toimeksiantoa aletaan valmistella pikaisesti, heti kesälomien jälkeen. Naisten voimavaraohjelman suunnittelussa ja toteutuksessa hän korosti avoimuutta sekä jatkuvaa ja laajennettavaa yhteistyötä järjestöjen, julkishallinnon ja yliopistojen välillä. Selvityshenkilön tulisi myös yhdistää hajallaan olevat naisten toimintaa tukevat toimenpide-ehdotukset ja edistää niiden toteuttamista vuosina 2005–2006. Voimavaraohjelman rahoitukseen otetaan kantaa valtion budjetin yhteydessä.

Innovaatioita ja voimavaroja muutosten hallintaan

Ehdotetun Naisten voimavaraohjelman (NAVARA) päämääränä on tukea erityisesti naisten yrittäjyyteen, aluekehitykseen sekä tasa-arvon valtavirtaistamiseen liittyvää toimintaa ja jalostaa siitä monitasoisia sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista pääomaa. Voimavaraverkostot ja -keskukset tarjoavat tasa-arvoa edistävän yhteistyöfooru-

min, ponnahduslaudan sosiaalisten innovaatioiden tuotteistamiselle sekä mahdollisuuden palvelurakenteen räätälöimiseen paikallisella, alueellisella, kansallisella sekä myös kansainvälisellä tasolla. Resurssikeskukset perustuvat olemassa olevien ja alueittain vaihtelevien toimijoiden yhteistyölle.

Toteutus ja organisointi kahdessa vaiheessa

Naisten voimavaraohjelman rakentaminen, toteutus ja organisointi tapahtuvat ehdotuksen mukaan kahdessa vaiheessa. Vuosina 2005–2006 tuetaan niitä voimavaraverkostoja tai jo perustettuja resurssikeskuksia, jotka täyttävät resurssikeskusten laatuksiteerit maakunnan liittojen, TE-keskusten, seudullisten ja kunnallisten kehittämissyhtiöiden myöntämien hanke- tai toimintaympäristörahoitusten avulla. Naisten resurssikeskusten kehittymistä seuraamaan ja tukemaan tulee perustaa valtakunnallinen yhdistys, jonka tehtäväksi ehdotetaan myös resurssikeskusten laatuksiteerien laatimista sekä

kansainvälisten suhteiden hoitamista. Jotta yhdistys voidaan perustaa avoimen ja tuloksellisen yhteistyön hengessä, toivotaan yhdistyksen perustamisesta ja toiminnasta kiinnostuneiden otettavan yhteyttä selvityshenkilöihin.

Usean ministeriön yhteishankkeeksi rakennettava Naisten voimavaraohjelma toimisi vuosina 2007–2013. Sitä ohjaamaan asetettaisiin kansallinen ohjelmatyöryhmä ja koordinaatiosta vastaisi perustettava valtakunnallinen yhdistys. Valtakunnalliseksi perusrahoitukseksi ehdotetaan valtion, kuntien ja yksityisen sektorin rahoituksesta koostuvaa 4,8 miljoonaa euroa vuosille 2007–2013.

Mikä on naisten resurssikeskus?

Naisten resurssi- tai voimavarakeskuskella (NRK:lla) tarkoitetaan paikallista, alueellista/seudullista, kansallista tai kansainvälistä osaamisverkostoa, jolla on ainakin yksi fyysinen kohtauspaikka monimuotoista toimintaa varten sekä palkattu koordinaattori. NRK:n toiminta tapahtuu yksilö-, ryhmä-, verkosto- ja rakenteellisella tasolla. Toiminnan sisältöä kuvaa kolme pilaria: naisten yrittäjyys ja työllistyminen, naiset aluekehityksessä sekä tasa-arvon edistäminen.

*Annamari Asikainen
Maaseudun naisteemaryhmä*

Voimavaraohjelma löytyy osoitteesta:
www.intermin.fi/naisteemaryhma

Sisäasiainhallinnon palvelukeskushanke etenee

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla valmistellaan palvelukeskuksen perustamista, jonka toiminnan on tarkoitus alkaa vuoden 2006 alussa. Palvelukeskukseen keskitetään talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä puhelinvälityspalvelut. Hankkeessa on kevään aikana mm. laadittu hallintoasetus, suunniteltu organisaatiota ja prosesseja, kartoitettu siirtymis- halukkuutta sekä järjestetty alueellisia tiedotustilaisuuksia.

Valtion toimintojen alueellistamis- ja tuottavuustavoitteisiin liittyen valmistellaan eräillä hallinnonaloilla palvelu-

keskusten perustamista, näin myös sisäasiainhallinnossa. Sisäasiainministeriö asetti marraskuussa hankkeen val-

mistelemään palvelukeskuksen perustamista ja tilivirastojen yhdistämistä.

Palvelukeskuksesta perustetaan 1.7.2005 alkaen valtion virasto, jolla on omaan hallintoasetukseen perustuva toimivalta. Varsinainen toiminta alkaa vuoden 2006 alusta. Palvelukeskuksen pysyviä toimipaikkoja ovat Joensuu ja Kajaani. Joensuuhun keskitetään talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut ja Kajaaniin puhelinvälityspalvelut.

Valtion alue- ja paikallishallinnolle asetetaan palvelutavoitteet

Hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on lisätä julkisen hallinnon ja julkisten palveluiden saatavuutta, laatua, tuottavuutta ja tehokkuutta. Palvelutavoitteiden asettamisen taustalla on eduskunnalle huhtikuussa 2005 annettu selonteko keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista. Selonteossa hallitus edellyttää, että ministeriöt ja lääninhallitukset asettavat alaiselleen alue- ja paikallishallinnolle konkreettiset, mitattavat valtion palvelujen saatavuutta koskevat tavoitteet vuodesta 2006 alkaen.

Sisäasiainministeriön johdolla on järjestetty kaksi työseminaaria, joissa on käynnistetty palvelutavoitteiden asettamista koskeva valmistelu. Hallinnonaloista mukana ovat olleet oikeusministeriön, sisäasiainministeriön ja valtiovarainministeriön hallinnonalat sekä työvoimahallinto. Palvelutavoitteiden asettamistyöhön ovat osallistuneet myös Kansaneläkelaitoksen edustajat.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä on kokouksessaan 26.5.2005 puoltanut valtion paikallishallinnon palvelutavoitteiden vahvistamista työryhmälle esitettyjen alustavien tavoitteiden ja tarvittavan jatkovalmistelun pohjalta. Ministerityöryhmän päätöksen mukaisesti hallinnonalat vahvistavat palvelutavoitteensa loka-kuun loppuun mennessä.

Palvelutavoitteet tulevat voimaan 1.1.2006 alkaen. Niiden toteutumista arvioidaan ministeriöiden ja alaisen hallinnon välisissä, vuotta 2006 koske-

vissa tulosneuvotteluissa. Lääninhallitusten vuotta 2005 koskevalla peruspalvelujen arvioinnilla kootaan kuitenkin jo tänä vuonna perustietoa palvelujen nykyisestä saatavuuden tasosta. Raportointi tästä arvioinnista julkataan vuoden 2006 maaliskuussa.

Palvelutavoite on viranomaisen antama lupaus käsittely- tai odotusajasta

Palvelutavoitteet asetetaan nyt poliisitoimelle, rajavartiolaitokselle, ulosotolle, syyttäjälle, maistraateille ja pelastushallinnolle. Valtion aluehallinnolle tullaan asettamaan vastaavat tavoitteet syksyn aikana. Kansaneläkelaitos on myös asettanut omat tavoitteensa.

Palvelutavoitteet ovat viranomaisten antama lupaus esimerkiksi käsittelyajan enimmäispituudesta tai odotusajasta palveluun. Hallinnon näkökulmasta ohjaavan viranomaisen asettama palve-

lutavoite on palvelua tarjoavaa virastoa sitova. Tavoitteet ovat osa normaalia ohjausprosessia ja niistä sovitaan kunakin viraston kanssa tulossopimuksessa. Tavoitteiden saavuttamista seurataan hallinnonaloittaisen tulosohjauksen yhteydessä sekä lääninhallitusten suorittamalla peruspalvelujen saatavuuden arvioinnilla.

Palvelutavoite ei muodosta asiakkaalle subjektiivista oikeutta vaatia palvelua tavoitteen mukaisesti. Mahdollisiin puutteisiin ei myöskään ole mahdollista hakea korjausta oikeusteitse tai kantelun kautta. Asiakkaat voivat kuitenkin seurata palvelujen toteutumista ja antaa viranomaisille palautetta mahdollisista puutteista. Myös tiedotusvälineet seuraavat tavoitteiden toteutumista, mikä aiheuttaa viranomaisille julkisuudesta johtuvan paineen tavoitteiden saavuttamiseen.

Sisäasiainministeriö on esimerkiksi asettanut palvelutavoitteeksi, että maistraatit vastaavat normaaliaikana muuttoilmoituspuhelimien minuutin kuluessa ja tarkastavat määräajassa saapuneet edunvalvontaan liittyvät vuosittain saman vuoden aikana. Verohallinnon suunnitelmissa on asettaa tavoite, jonka mukaisesti sähköisiin verokysymyksiin vastataan kahden työpäivän aikana.

Eeva Puttonen

Siirtymishalukkuutta kartoitettu

Hallinnonalan virastojen talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävistä kuluu tällä hetkellä noin 350 henkilötyövuotta sellaisiin tehtäviin, joista merkittävä osa tulee siirtymään palvelukeskuksen tehtäväksi. Kajaaniin keskitettäviin puhelunvälitystehtäviin kuuluu hallinnonalan virastoissa tällä hetkellä noin 50 henkilötyövuotta.

Touko-kesäkuussa on kartoitettu sisäasiainhallinnossa talous- ja henkilöstöhallinnon sekä puhelupalveluiden asiantuntijoiden halukkuutta siirtyä pysyviin toimipaikkoihin Joensuuhun ja Kajaaniin tai siirtymäkauden toimipisteisiin Rovaniemelle ja Hämeenlinnaan. Helsinkiin on myös suunniteltu pientä tilapäistä toimipistettä 3–5 hen-

kilölle. Henkilöstöpoliittisesti tärkeimpinä periaatteina on, että vakinaisen henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus turvataan ja paikkakunnan vaihto perustuu vapaaehtoisuuteen.

Ensimmäisessä vaiheessa pyritään nimittämään tehtäviinsä palvelukeskuksen yksiköiden johtamisesta vastaavat henkilöt ja toisessa vaiheessa noin 50 henkilöä palvelukeskuksen asiantuntijatehtäviin.

Siirtymäaikataulua ja keskuksen työjärjestystä valmisteltu

Vuoden 2006 alusta asiakkaiksi siirtyviä virastoja on suunnitelman mukaan seitsemän. Puolen vuoden kuluttua toiminnan käynnistymisestä asiakasvirastoja on 14 ja loput viisi virastoa siirty-

vät palvelukeskuksen asiakkaiksi vuoden 2006 loppuun mennessä. Aikataulu on haastava.

Kevään aikana on myös valmisteltu palvelukeskuksen organisaatiota ja työjärjestystä. Palvelukeskuksen oma hallinto pyritään pitämään mahdollisimman ohuena. Tehtäväsällöissä, tarvittavan osaamisen määrittelyssä ja tehtävänimikkeissä pyritään ottamaan huomioon uusi asiantuntijarakenne ja perustettavan viraston asiakaspalvelu-
luonne.

Palvelukeskushanketta on kevään aikana esitelty tiedotustilaisuuksissa ympäri Suomea, joihin on osallistunut yli 800 henkilöä.

Tuula-Kaarina Isosuo

Kunta- ja palvelurakenteen uudistaminen käyntiin

Kunta- ja palvelurakenteen uudistamisen tavoitteena on se, että nykyisin kuntien vastuulla olevat palvelut saavat riittävän vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan niiden järjestämisen ja tuottamisen turvaamiseksi tulevaisuudessa. Saman aikaisesti palveluiden laatu ja vaikuttavuus, saavutettavuus ja tehokkuus sekä teknologinen kehittäminen otetaan huomioon.

Kuntien palvelurakenteiden uudistamisen tarpeellisuus on yleisesti todettu. Kuntien yhteistyön edistämiseksi on käynnistettävä arviointia siitä, mikä on kullekin palvelulle sopiva väestöpohja. Tämä tavoite on kirjattu niin hallituksen strategia-asiakirjaan, hallintoselontekoon, kuin eduskunnalle annettuun tulevaisuusselontekoonkin.

Julkisen talouden tasapainovaatimukset muuttuvassa toimintaympäristössä kohtaavat paikallistasolla kiristyneen kuntatalouden ja palvelujen laajan järjestämisvastuun. Talouden kiristymisen näkyy kuntien velkaantumisena. Vuosikatteen heikkous tai negatiivisuus tyypillistä asukasluvultaan keskimääräistä pienemmille kunnille.

Laaja-alainen uudistaminen

Hankkeen tehtävänä on arvioida ja tehdä ehdotus kuntien vastuulla olevien lakisäätöiden ja kuntien itselleen tehtäväksi ottamien palveluiden tarkoituksenmukaisista järjestämisvastuualueista. Tarkastelun kohteina ovat kuntajakoituksen muutokset sekä kuntarajat ylittävä yhteistyö kaikilla aluetasoilla kunnista valtakunnantasolle saakka.

Palveluiden eri järjestämis- ja tuot-

tamistapojen parhaiden käytäntöjen käyttöönottoa selvitetään ja edistetään. Selvityksessä tulee ottaa huomioon erityisesti palveluiden saatavuus, laatu, tehokas tuottamistapa, tuottavuuden parantaminen, tietotekniikan kehitys sekä vaikutus henkilöstöön. Hankkeessa arvioidaan ja tehdään kehittämishetkeitä palveluiden ohjaus- ja kehittämisjärjestelmistä sekä tutkimustoiminnasta. Lisäksi arvioidaan valtion ja kuntien tehtävien ja kustannusten jakoa. Tehtävänä on myös valmistella tarvittavat lainsäädännölliset muutokset.

Hankkeen organisointi

Hankkeen käytännön toteutusta valmistelee ja ohjaa kunta- ja palvelurakenneryhmä, jonka puheenjohtajana on alue- ja kuntaministeri **Hannes Manninen** ja varapuheenjohtajana valtiosihteeri **Pertti Rauhio**. Valmistelu etenee neljässä työryhmässä, jossa ovat edustettuina ministeriöt, kunnat ja työmarkkinaosapuolet.

- Sosiaali- ja terveyspalveluiden valmisteluryhmä, jonka vetovastuu on sosiaali- ja terveysministeriöllä puheenjohtajana kansliapäällikkö **Markku Lehto**.
- Koulutus-, kulttuuri-, vapaa-ajan ja liikuntatoimen palveluiden valmisteluryhmästä vastaa opetusministeriö puheenjohtajana ylijohtaja **Arvo Jäppinen**.
- Teknisten ja muiden palveluiden valmisteluryhmän vetovastuu on Suomen Kuntaliitolla puheenjohtajana johtaja **Leena Karessuo**.
- Alueellista toteutusta valmistelevan ryhmän vetovastuu on sisäasiainministeriöllä. Puheenjohtaja on ylijohtaja **Cay Sevón**.

Sisäasiainministeriössä valmistelusta vastaa kuntaosasto. Hankkeen projektipäälliköksi nimettiin kesäkuun alusta **Jukka Peltomäki**.

Valtioneuvostotasolla hanketta johtaa peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministerityöryhmä. Se käsittelee kunta- ja palvelurakenneryhmän valmistelemat linjaukset ja päätösehdotukset ennen niiden päättämistä valtioneuvostossa.

Aikataulutettu eteneminen

Hankkeen ensi vaiheessa kunta- ja palvelurakenneryhmä arvioi palveluiden järjestämisvastuita saatavuuden ja laadun sekä tehokkuuden ja tuottavuuden näkökulmasta vähintään vuoteen 2015 saakka. Syksyllä 2005 laaditaan esitys hankkeen keskeisistä, alueilla toteutettavista linjauksista. Aluevaiheessa linjausten mukaiset toimenpiteet sijoitetaan alueille sekä arvioidaan mahdollisten vaihtoehtojen toteutettavuutta alueiden erityispiirteet huomioon ottaen. Tämän vaiheen toteuttaa Suomen Kuntaliitto, joka organisoii sen yhdessä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa.

Kunta- ja palvelurakenneryhmä valmistelee ehdotuksen kunnilta valtiolle siirrettävistä tehtävistä ja siirron vaikutuksista kuntien ja valtion välisiin taloudellisiin suhteisiin 31.12.2005 mennessä. Lisäksi ryhmä kokoaa ja valmistelee palvelujen järjestämisvastuuseen ja tuottamistapaan liittyvät ehdotukset valtioneuvostolle toukokuuhun 2006 mennessä. Valtioneuvosto päättää touko-kesäkuussa 2006 palveluiden tulevasta rahoituksesta, järjestämis- ja tuottamisrakenteista sekä linjaa kuntajakolain mahdolliset muutostarpeet.

Valtioneuvoston lainsäädännölliset linjaukset käsitellään eduskunnassa vuoden 2006 aikana ja niiden on tarkoitus astua voimaan vuoden 2007 alusta.

Huoli osaavan työvoiman saannista – selvitysmies nimetty

Sisäasiainministeriö on hallitusohjelman pohjautuen toukokuussa 2005 asettanut selvityshenkilön kartoittamaan keinoja osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi väestöään voimakkaasti menettävillä alueilla. Maakunnista voimakkain väestökato on ollut Kai-

nuussa, Etelä-Savossa ja Lapissa. Kaudella 1990–2003 näiden maakuntien väestö on vähentynyt keskimäärin 10 %:lla. Selvitysmieheksi nimettiin valtiosihteeri **Raimo Sailas**.

Selvitysmiehen ehdottamat toimenpiteet voivat tähdätä kokeilun käynnis-

tämiseen ja lainsäädännöllisten muutosten aikaansaamiseen. Tarkoituksenmukaisimpana alueyksikkönä pidetään seutukuntaa. Selvitysmiehen toimikausi kestää vuoden 2005 loppuun.

Väestötietolakia uudistetaan

Väestötietolain kokonaisuudistusta valmistellaan parhaillaan sisäasiainministeriössä. Uudistushanke asetettiin helmikuun alussa 2005 ja se jatkuu vuoden loppuun 2007. Nykyistä, vuonna 1993 voimaan tullutta lakia on muutettu useita kertoja, jolloin se on muuttanut sisällöltään ja rakenteeltaan vaikeaselkoiseksi. Uudistuksessa on lisäksi otettava huomioon nykyiset tietoturvallisuuteen liittyvät vaatimukset.

Tavoitteena on valmistella lainsäädäntö, joka nykyistä paremmin ja täsmällisemmin ohjaa väestötietojärjestel-

män tietojen sekä varmennetun sähköisen asioinnin palvelujen ylläpitoa, hyväksikäyttöä sekä järjestelmä- ja palvelukehitystä. Uudistetussa lainsäädännössä pyritään nykyistä paremmin ottamaan huomioon kansalaisten perusoikeudet, erityisesti yksityiselämän ja henkilötietojen suojan.

Kokonaisuudistusta valmistelemaan asetettiin heinäkuussa 2005 työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii ylijohtaja **Hannu Luntiala** Väestörekisterikeskuksesta. Ryhmän tehtävänä on mm. analysoida esivalmisteluvaiheessa

kerättyjä aloitteita ja uudistustarpeita. Valmisteluvaiheessa toteutettiin mm. kyselytutkimus maistraattien, Väestörekisterikeskuksen ja sidosryhmien keskuudessa, jossa kartoitettiin näkemyksiä mm. lain tietosisältö- ja laatuksilyksistä. Työryhmä valmistelee luonnoksen uudeksi lainsäädännöksi koskien väestötietojen käsittelyä ja varmennetun sähköisen asioinnin palveluita. Uuden lainsäädännön on tarkoitus tulla voimaan aikaisintaan alkuvuodesta 2007.

Caroline Haga

Kolumni:

KuntaTIME – askel kuntien palvelurakennemuutostuksen toteuttamiseksi

Kuntasektorin palveluiden turvaaminen on ollut vahvasti julkisuudessa esillä oikeastaan viime syksyn kunnallisvaaleista lähtien. Toki julkisten palveluiden saatavuuden ja laadun turvaaminen on mainittu myös pääministeri **Matti Vanhasen** hallitusohjelmassa. Hallituksen tietoyhteiskuntaohjelmassa on korostettu tieto- ja viestintätekniikan suuria mahdollisuuksia tavoitteen saavuttamiseksi.

Sisäasiainministeriön JUPA-hankkeessa tavoitetta on lähdetty konkreettisesti toteuttamaan. JUPA on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja tuloksia on odotettavissa vielä tämän vuoden loppulla. Kuntien palveluiden uudistamista on käsitelty myös muissa tietoyhteiskuntaohjelman hankkeissa.

Kuntien palveluiden tilaa ja kehittämismahdollisuuksia arvioidaan jatkossa ennen kaikkea sisäasiainministeriön käynnistämässä kunta- ja palvelurakennemuutostuksessa. Työ on kuitenkin jo aloitettu pääministerin viime joulukuussa käynnistämässä ns. KuntaTIME -hankkeessa eli kuntien ja valtion tietohallinnon yhteisten menettelytapojen ja koordinoinnin kehittämishankkeessa.

Tietohallinnosta palveluiden kehittämiseen

Vaikka KuntaTIMEn lähtökohtana oli

nimenomaan tietohallinnon kehittäminen, työryhmässä päädyttiin hyvin nopeasti tarkastelemaan asiaa palveluiden ja toimintatapojen kehittämisen kautta. Työryhmä nosti esiin konkreettisia keihäänkärkiä, joista keskeisimmäksi on noussut sosiaali- ja terveystoimen yhteinen asiakastieto- ja arkistointitietojärjestelmä. Toisena laajana hankkeena on hankintatoimen toimintatapojen ja menettelyiden uudistaminen sähköistä asiointia hyödyntämällä. Tavoitteena on koko hankintatoimen prosessien yhdistäminen siten, että hyvinkin nopeasti mm. kaikki laskut kulkevat sähköisesti. Tavoitteena on myös yhteistyön lisääminen hankinnoissa koko julkisen sektorin sisällä. Tällä hetkellä tilanne on vähintäänkin ongelmallinen.

Työryhmä on loppuraportissaan esittämässä yhtenä keihäänkärkenä sähköistä asiointia, arkistointia ja yhteispalvelua, mikä tarkoittaa, että kansalaisella, yrityksellä tai viranomaisella on mahdollisuus laittaa asiointiprosessi sähköisesti vireille periaatteessa yhdestä tietoverkossa olevasta paikasta. Sähköisen asioinnin kokonaisuus sisältää sen, että asiakkaan palvelupyynnö etenee sähköisesti palveluntuottajalle ja päätöksentekijälle saakka. Prosessin päässä on arkistointi, jonne prosessissa – ehkäpä asiakkaan itsensä laatima asiakirja – ollut asiakirja ja tieto voidaan sellaisenaan siirtää.

Sähköisen asioinnin arkkitehtuuri

Kyseessä voidaan sanoa olevan sähköisen asioinnin kokonaisarkkitehtuuri. Sähköinen asiointi on – sanoisin jopa että vihdoinkin – saamassa jäsentyneen muodon osana julkisen hallinnon palveluiden kehittämisestä. Sähköinen asiointi ei ole irrallinen ilmiö eivätkä verkkopalvelut joku sen yhtä irrallinen ilmentymä. Sähköinen asiointi – vai pitäisikö puhua toimintaprosessien digitalisoinnista – on tärkeä väline julkisen hallinnon palveluiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Tietotekniikka on keskeinen väline sähköisen asioinnin edistämiseksi, mutta tietotekniikka tai tietohallinto ei suinkaan ratkaise koko sähköisen asioinnin problematiikkaa. Kyse on toimintatapojen ja -prosessien uudistamisesta, jotka todennäköisesti johtavat palvelurakenteiden uudistamiseen.

KuntaTIME -työryhmässä onkin otettu askelia juuri tähän suuntaan ja yhteisesti on jo sovittu, että kärkihankkeita toteutetaan ja hiotaan kunta- ja palvelurakennemuutostuksessa. Selvää kuitenkin on, että jo hankkeessa esitetyt asiat ovat niin laajoja ja kauaskantoisia, että niiden toteuttamiseen on varattava aikaa. Mutta KuntaTIME:ssä on otettu selkeä, määrätietoinen askel uuteen suuntaan.

Paradigman muutos

Kutsuisinkin tätä uutta suuntausta paradigman muutokseksi eli muutosta perinteiseen toimintamalliin ja ajatteluun. KuntaTIMEssä näkökulmaksi on otettu koko maa ja julkinen sektori kokonaisuudessaan. Tieto- ja viestintätekniikka mahdollistaa tällaisen ajattelun. Asiakkaan ei tarvitse eikä pidäkään tietää mistä päin hänen tietonsa tulevat tai itse asiassa kuka hänen palvelunsaakaan tuottaa. Rajat menettä-

vät merkitystään ja entistä selvemmin korostuu, että meitä suomalaisia on vain viisi miljoonaa. Tietoteknisesti se ei ole mikään suuri haaste.

Paradigman muutokseen kuuluu myös se, että rakenteet uudistuvat. Julkisen hallinnon palvelutuotannon lähtökohtana on aina ollut asiakaslähtöisyys, mutta internetin ja uuden tietotekniikan tulo asettavat asiakaslähtöisyyden aivan uuteen valoon. Kansalaisella on mahdollisuus päästä palveluihin kiinni mistä vaan ja hän voi myös

jatkossa entistä enemmän seurata oman asiansa käsittelyä. Kansalaisella on omat elämäntilanteeseensa liittyvät tarpeet. Ne eivät useimmitenkaan noudata hallinnon organisaatorakenteita. Miten tämä kaikki sitten näkyy rakenteiden uudistumisessa, jää nähtäväksi. Mutta uskoakseni olemme suurten muutosten edessä.

Markku Nenonen
JUHTA

Maakuntaohjelmien 2005–2006 valmistelua varten tietopaketti verkkosivuilla

Maakuntaohjelmien laatiminen on käynnistymässä nyt toista kertaa. Ohjelmien laatiminen tapahtuu kahdessa vaiheessa: maakunnat arvioivat ensin syksyn 2005 aikana nykyisten ohjelmien tuloksia, tekevät SWOT-analyysin sekä määrittelevät alustavat tavoitteet ja painopisteet. Tämän jälkeen, alkuvuodesta 2006 käydään suuralueittain vuoropuhelua tavoitteista ja painotuksista. Ohjelmat laaditaan vuosiksi 2007–2010. Niiden on määrä valmistua vuoden 2006 loppuun mennessä.

Maakuntaohjelmityön valmistelun helpottamiseksi on sisäasiainministeriön verkkosivuilla kootusti julkaistu valmisteluun liittyvää aineistoa. Aineisto löytyy osoitteesta www.intermin.fi/suomi/maakuntaohjelmat.

Tutkimuspalsta

Alueellisella tasapainomallilla tarkasteltu sosiaali- ja terveystennojen muutoksia maakunnissa

Sisäasiainministeriö ja valtiovarainministeriö rahoittavat yhdessä tutkimusprojektia, jossa Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) tutkijat kehittävät alueellista tasapainomallia julkisen talouden alueellisten vaikutusten arvioimiseksi. Ensimmäisessä vaiheessa kehitetään ns. top-down versioita, jossa aluevaikutukset johdetaan kokonaistalouden puitteista. Tätä kehikkoa voidaan soveltaa erilaisten aluepoliittisten toimien analyysiin, kuten julkisten menoerien ja veroinstrumentin muutosten vaikutuksiin alueilla. Mallin avulla voidaan myös tarkastella toimialojen keskittymisen vaikutuksia tietyille alueille. Ensimmäisenä sovelluksena VATT on tarkastellut väestön ikääntymisen aiheuttamia sosiaali- ja terveysmenojen muutoksia maakunnissa.

Hoivamenojen alueellinen jakautuminen väestön ikärakenteen muuttuessa

Maakuntien väestökehityksen piirteitä vuoteen 2030 hahmotetaan väestöske-

naarioiden avulla.¹ Kaikkiaan on tehty kolme eri skenaariota, jotka poikkeavat toisistaan maan sisäiseen muuttoliikkeeseen, hedelmällisyyteen ja netto-maahanmuuttoon liittyvien oletusten osalta.²

Skenaario1 kuvaa maakuntien tulevaa väestökehitystä nykyisen kaltaisen tilanteen jatkuessa. *Skenaario2* on ensimmäisen skenaarion kaltainen, mutta muuttoliike on oletettu alueellisesti keskitäväksi vuosien 1998–2000 mukaan. *Skenaario3* eroaa ensimmäisestä siten, että syntyvyys on oletettu nykyistä korkeammaksi (1,9) ja nettosiirtolaisuus hyvin voimakkaaksi (15 000/vuosi).

Alustavien laskelmien mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannukset nousevat voimakkaasti kaikissa maakunnissa, mutta erot eri skenaarioiden välillä ovat suhteellisen vähäiset. Tämä johtuu siitä, että muuttoliike ei ole kovinkaan aktiivista yli 50-vuotiaiden joukossa eikä siten vaikuta alueiden vanhusväestön määrään. Kustannukset nousevat eniten maakunnissa, joissa ikärakenne on vielä suhteellisen nuori

kuten Uudellamaalla, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla. Syynä on se, että ikääntyminen on suhteellisesti nopeinta näissä maakunnissa. Useimmissa muissa maakunnissa vanhusväestön kasvu on ollut voimakasta jo 1990-luvulta lähtien. Tarkempia tietoja VATT:n aluemallin sovelluksesta on saatavissa elokuun lopulla ilmestyvässä projektin väliraportissa.

Aluemalliprojektin toisessa vaiheessa 2005–2006 rakennetaan kaikille maakunnille oma mallikehikko, jonka avulla vaikutusanalyysija voidaan laajentaa koskemaan elinkeinotoiminnan eri sektoreita.

Pekka Sulamaa
VATT

¹ Maakuntien väestöskenaariot perustuvat Valtioneuvoston kanslian Tulevaisuusselontekoa varten laadittuihin väestölaskelmiin (ks. tarkemmin Nivalainen ja Volk, 2004).

² Oletuksista tarkemmin ks. Nivalainen ja Volk (2004).

Sisäasiainhallinnonalalle laaditaan tutkimusstrategiaa

Sisäasiainministeriössä on käynnistynyt työ tutkimustoiminnan strategian laatimiseksi. Valtioneuvoston huhtikuisen periaatepäätöksen mukaan hallinnonalat tekevät syyskuun 2005 loppuun mennessä sektoritutkimuksen kehittämis- ja hyödyntämishjelmansa. Peri-

atepäätöksen mukaan kaikki ministeriöt nimeävät vastuuhenkilön tai yksikön johtamaan ja koordinoimaan hallinnonalan sektoritutkimuksen strategista suunnittelua ja tutkimusresurssien käyttöä sekä kehittämään tutkimuksen hyödyntämismekanismeja. Sisäasi-

ainministeriö on asettanut toukokuussa strategian laadintaa varten työryhmän, jossa on ministeriön eri osastojen edustus. Työryhmän puheenjohtajana on **Kari Gröhn** alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta.

MAASEUDUN JA KAUPUNGIN MÄÄRITTELY TILASTOISSA JA TILASTOJEN AVULLA

Aika Keskiyö 24.8.2005 10:00–16:00
Paikka Tilastotalo, Pieni Auditorio, Työpajankatu 13

Tilastokeskus kutsuu kaupunkien ja maaseudun tilastoinnista kiinnostuneita seminaariin, jossa tavoitteena on selvittää, miten maaseutu- ja kaupunkialueita tulisi kuvata tänä päivänä.

- 10.15–10.45 **Tarvitaanko kaupunki- ja maaseutuluokittelua**
Marja Tammilehto-Luode, kehittämisspäällikkö, TK
- 10.45–11.15 **Maaseudun tutkimus – miten maaseutu tulisi määritellä**
Olli Rosenqvist, tutkija, Chydenius instituutti, JY
- 11.15–11.45 **Kaupunkitutkimus – miten kaupunki tulisi määritellä**
Mari Vaattovaara, kaupunkimaantieteen professori, HY
- 12.00–13.00 **Lounas**
- 13.00–13.30 **Kaupungin ja maaseudun vuorovaikutus – kohti Eurooppalaista kaupunki–maaseutumäärittelyä**
Christer Bengs, yhdyskuntasuunnittelun professori, TKK, ESPON
- 13.30–14.00 **Maaseudun kehittäminen ja tilastot**
Kirsi Viljanen, ylitarkastaja, MMM
- 14.00–14.30 **Kaupunki- ja aluekehitys ja tilastot**
Janne Antikainen, erikoistutkija, SM
- 15.00–15.30 **Yhdyskuntarakenteen seuranta ja tilastot**
Mika Ristimäki, vanhempi suunnittelija, SYKE
- 15.30–16.00 **Loppukeskustelu ja yhteenveto**

Ilmoittautumiset 19.8.2005 mennessä osoitteella: kari.seppa@tilastokeskus.fi

ITÄMEREN ALUEEN KAUPUNKIEN RAKENNEMUUTOS – MECIBS INTERREG III B projektin tuloksia

Aika Perjantai 26.8.2005, klo 13:00–14:45
Paikka Sisäasiainministeriö, auditorio, Korkeavuorenkatu 21, Helsinki

- 13:00 **Kahvitarjoilu**
- 13:10–13:30 **Itämeren piirin kaupunkiverkko rakennemuutoksen kourissa**
Tomas Hanell, erikoistutkija, Nordregio, Tukholma
- 13:30–13:50 **Kehittämispoliittiset ratkaisut keskisuurissa kaupungeissa**
Vesa Kanninen, tutkija, YTK, Espoo
- 13:50–14:10 **Maankäytön suunnittelu kehittämissuunnitelmissa työvälina**
Olli Majjala, tutkija, YTK, Espoo
- 14:10–14:30 **Lappeenrannan kokemuksia kansainvälisestä kehittämisverkostosta**
Markku Heinonen, kehitysjohdaja, Lappeenrannan kaupunki
- 14:30–14:45 **Keskustelu ja kommentointi**

Lisätietoja: Tomas Hanell: tomas.hanell@nordregio.se; p. 045-65 19 120

■ Timeout i förhandlingarna om EU:s finansieringsram

Inför Europarådets möte 16–17.6 hade Luxemburg utarbetat ett balanserat förslag till finansieringsram för EU, men detta urvattnades under mötet genom eftergifter till dess kritiker. Nu återstår att se huruvida grundidén ännu är användbar eller om det krävs omstart. Om inte en lösning fås till stånd senast under Österrikes ordförandeperiod våren 2006 kommer den nya programperioden igång för sent och specialarrangemang blir nödvändiga. Inrikesministeriet bereder ändå inte ännu detta alternativ, utan satsar på samarbete med de kommande ordförandeländerna.

Antti Valle

■ Ny chef för avdelningen för region- och förvaltningsutveckling

1.6 tillträdde överdirektör **Silja Hiironiemi** tjänsten som avdelningschef för inrikesministeriets avdelning för region- och förvaltningsutveckling. I detta nummer av *Alue-Integraattori* berättar hon om de första intrycken av sitt nya jobb och de utmaningar hon ser inom den regionala utvecklingens område, samt efterlyser kreativitet och mod när det gäller att hantera dessa utmaningar. Hon konstaterar också att förvaltningens effektivitet måste öka, och att nätverkstänkande utgör en bra modell för hur detta kan ske.

Caroline Haga

■ Nyheter från Bryssel: är EU i kris eller rentav i djup kris?

Efter att förhandlingarna om EU:s finansieringsram slutat i en återvändsgränd har många delat synen att EU är i djup kris. Men andra tar saken lugnare och konstaterar att man inte heller förut lyckats enas om finansieringen så här tidigt. I Bryssel verkar man i alla fall förstå orsakerna till att Finland förkastade det sista förslaget, och arbetet i olika fora fortgår som förut. Hoppet står till en lösning under Österrikes ordförandeperiod.

Kielo Karioja

■ Europarådet 16–17.6.2005: Agenda 2007-förhandlingarna fortsätter

På Europarådets möte 16–17.6 uppnåddes inte samförstånd om EU:s finansieringsram för 2007–2013. Det slutliga förslaget som framfördes på mötet hade minskat Finlands strukturfondsstöd med över 20 procent. Ett positivt drag var att specialbehoven hos de glest bosatta regionerna i Östra och Norra Finland erkändes, men

stödminskningarna hade ändå varit betydande, och för Finland är maximalt regionstöd till dessa regioner alltför en tröskelfråga. Nu fortsätter beredningen. Efter sommaren tar Storbritannien över som ordförande efter Luxemburg.

Anu Nousiainen

■ Strategiska riktlinjer godkändes på informellt ministermöte om regionpolitik

Ett informellt ministermöte om regionpolitik och regional kohesion hölls i Luxemburg 20–21.5. Bl.a. diskuterades kommissionens utkast till strategiska riktlinjer för unionens kohesionspolitik (CSG) för perioden 2007–2013. Målet med mötet, som i stort sett uppnåddes, var att få politiskt godkännande för det strategiska angreppssättet och unionens strategi. Endast Tyskland ifrågasatte behovet och mervärdet av en strategi på unionsnivå. Under mötet diskuterades också ett utkast till syntesdokument om regional sammanhållning samt forskningsprogrammet ESPON:s framtid.

Anu Nousiainen

■ Virrankoski: Strukturpolitikens betydelse har ökat i och med de nya medlemsländerna

EU:s utvidgning innebar en accentuering av struktur- och kohesionspolitikens betydelse. Det är den som leder till de största enskilda ändringarna i medlemsländernas nettobetelningsandelar. Av flera orsaker finns det i de gamla medlemsländerna starkt stöd för att kanalisera betydande summor strukturmedel till de nya medlemmarna, och inte ens Luxemburg vågade föreslå stora skärningar i dessa pengar. Centralt för Finland är ändå att vi lyckas bibehålla vår nuvarande andel av de gamla medlemsländernas region- och strukturpolitiska finansiering samt att våra nuvarande mål 1-regioner även i fortsättningen får maximalt regionstöd.

Kyösti Virrankoski

■ Myller: Europaparlamentet försvarar EU:s regionpolitik

Diskussionen kring den nya programperioden och dess finansiering har berört en fundamental fråga: behöver EU en regionpolitik? De sex största nettobetelningsandelarna vill slopa regionpolitiken i de ”gamla” medlemsländerna och i framtiden endast rikta stöd till nya medlemsländer samt regioner med en BNP på under 75 %. EU-parlamentet har däremot i det stora hela stött kommissionens linje att regionpolitik ska utövas inom hela EU, och gett principstöd

åt många ärenden av vikt för Finland. Att konkretisera principerna i form av budgetmedel åligger nu medlemsländerna.

Riitta Myller

■ Nytt Twinning-projekt startar i Rumänien

Inrikesministeriet har tillsammans med brittiska kolleger vunnit en tävling om ett Twinning-projekt i Rumänien. Projektet syftar till att utveckla Rumäniens nationella regionpolitik, göra upp ett nationellt åtgärdsprogram och utveckla den förvaltning som behövs för programmet. De finländska representanterna ansågs besitta fina regionpolitiska meriter samt expertis på både substans och projektförvaltning. Projektet startar i slutet av året och räcker totalt 18 månader. Britterna ska svara för intern granskning och kontroll, finländarna för utvecklingen av programarbete och förvaltning.

Marikki Järvinen

■ Förhandlingarna om granskapsinstrumentets innehåll fortsätter

Under hela våren har intensiva förhandlingar om det europeiska granskaps- och partnerskapsinstrumentet ENPI förts i Europarådets arbetsgrupp. Instrumentet ska tillämpas på samarbete över EU:s yttre gränser från och med finansieringsperioden 2007–2013. Det ska föra samman den strukturfondsfinansiering och den finansiering för externa relationer som används vid unionens yttre gränser under ett gemensamt regelverk, som enligt planerna ska bygga på reglerna för strukturfonder. Instrumentet är av mycket stor betydelse för Finland eftersom det kommer att reglera samarbetet över den finsk-ryska gränsen.

Pekka Järviö och Petri Haapalainen

■ Direktör Mathernová från kommissionen besökte Finland

Avdelningschef **Katarína Mathernová** från DG Regio besökte Finland 8–10.6 på inbjudan av statssekreterare **Mykkänen**. Under sitt besök träffade hon bl.a. region- och kommuniminister **Hannes Manninen** och var med då övervakningskommittéerna för Södra och Västra Finlands mål 2-program samlades till gemensamt möte. Under besöket fick hon en mångsidig presentation av Finlands regionpolitik och särdrag. I sitt tal på övervakningskommittémötet beskrev Mathernová Finland som ett inspirerande exempel för övriga medlemsländer. Hon nämnde också våra glest befolkade regioners specialstatus.

Hanna-Mari Kubmonen

■ Genomförandet av målprogrammen närmar sig final

Mål 1-programmens gemensamma övervakningskommittémöte hölls 26–27.5, och motsvarande möte för mål 2-programmen 10.6. På båda mötena godkändes programmens årsrapporter för 2004, samt diskuterades programmens genomförande och uppdateringen av deras mellanutvärderingar. Programmen har stärkt kunskaps- och kompetensutvecklingen i regionerna, skapat ca 46 000 nya arbetsplatser, och även resulterat i mångsidigare näringsverksamhet. I finansieringshänseende håller projekten sin tidtabell. På hösten inleds småningom förberedelserna för att avsluta programmen.

Laura Teinilä

■ Interreg-programmens övervakningskommittéer samlades flitigt under våren

Övervakningskommittéerna för Finlands Interreg III A-program har sammanträtt under våren. Man har bl.a. behandlat godkännandet av verksamhetsberättelserna för år 2004, uppdateringen av mellanutvärderingarna samt programmens avslutning. Kvarken-Mittskandiaprogrammet håller tidtabellen och ca 80 % av medlen har delats ut. Inom programmet Nordlig, som ligger på startsvårigheterna inom grannskapsprogrammet Kolarctic, har ca 61 % av medlen bundits. Programmen Skärgården och Södra Finland-Estland håller tidtabellen med 82 % respektive 66 % bundna medel.

Toni Tiala

■ NÄRP och gränsregionkommittéerna samlades i Vasa

Årets andra NÄRP-möte hölls 23.5 i Vasa. Mötets viktigaste ärende var uppgörandet av en ny strategi för gränsregionalt samarbete. Uppdraget har getts åt en konsult och NÄRP ska behandla ett första strategiutkast på sitt nästa möte 13.9. Regionministerarna ska behandla och godkänna strategin i november. Vidare behandlade och godkände NÄRP Nordregios årsberättelse och **Paul Lindells** rapport om gränsregionalt samarbete, samt beslöt bl.a. tillsätta en arbetsgrupp för jämförelse av de

nordiska ländernas stadspolitik och -strategier.

Harry Ekestam

■ Stärkandet av samarbetet i Helsingforsregionen: nuläget

Helsingforsregionens kommuner och landskapsförbund ombads under våren inkomma med utredningar om hur de avser att stärka kommunsamarbetet i regionen. På basen av de synpunkter som inkommit kan tre grupperingar skönjas: de fyra städerna i huvustadsregionen, de sex Kuuma-kommunerna samt Hyvinge, Kyrkslätt, Vichtis och Sibbo. Alla talar i första hand för frivilligt samarbete. Det gör också Nylands och Östra Nylands landskapsförbund. Beslut om fortsatta åtgärder dryftas i början av hösten av ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling.

■ Ny samarbetsgrupp för landsbygds politik tillsatt

En ny samarbetsgrupp för landsbygds politik tillsattes 2.6. I gruppen ingår representanter för de ministerier vilkas kompetensområde innefattar utveckling av landsbygden, samt övriga organisationer. Gruppen består av sammanlagt 28 medlemmar och en generalsekreterare. Dess sammansättning finns på www.maaseutu-politiikka.fi. Överdirektör **Ilkka Ruska** vid jord- och skogsbruksministeriet fortsätter som ordförande och landsbygdsrådet **Eero Uusitalo** som generalsekreterare. Gruppens arbete styrs av den landsbygds politiska ministergruppen.

■ Resurscenterutredningen föreslår program kring kvinnliga resurser

En utredning innefattande en utvecklingsplan för ett regionalt kvinnoresurscenter-program överlämnades åt minister **Manninen** 15.6. Det föreslagna programmet ska särskilt stöda verksamhet i anslutning till kvinnligt företagande, regionutveckling och jämställdhet. Det organiseras och genomförs i två steg: 2005–2006 genom att stöda existerande verksamhet, 2007–2013 inom ramen för ett nationellt program med en årlig budget på 4,8 miljoner euro. Minister **Manninen** lovade påbörja processen med att tillsätta den i programmet föreslagna utredningspersonen strax efter samma

ren.

Annamari Asikainen

■ Servicemål uppsatts för statens region- och lokalförvaltning

Regeringen vill effektivisera statens tjänster, och därför införs servicemål för statens region- och lokalförvaltning från 1.1.2006. Servicemålen är myndigheternas löfte om till exempel maximal behandlingstid eller väntetid när det gäller tjänsten. Avtal om målen ingås i respektive ämbetsverk i ett resultatavtal. Målen ger inte kunden subjektiv rätt att kräva betjäning i enlighet med målen, men de gör det möjligt för både kunder och media att följa med hur målen uppnås.

Eeva Puttonen

■ Omläggningen av kommun- och servicestrukturen påbörjad

Ett omfattande projekt med målet att lägga om kommun- och servicestrukturen har inletts. Projektet ska trygga en sådan strukturell och ekonomisk bas för de tjänster som kommunerna idag ansvarar för att de även kan tillhandahållas och produceras i framtiden. I praktiken ska man dryfta ändringar i kommunindelningen samt samarbete över kommungränserna på alla nivåer. Projektet bereds och styrs av en grupp med minister **Manninen** som ordförande. Den lagstiftning som det ger upphov till planeras träda i kraft från början av år 2007.

■ Forskningsstrategi för inrikesministeriets förvaltningsgren görs upp

Inrikesministeriet har påbörjat uppgörandet av en strategi för sin forskningsverksamhet. Arbetet föranleddes av ett principbeslut statsrådet fattade i april. Enligt principbeslutet bör alla ministerier utse en ansvarsperson eller enhet som ska leda och koordinera den strategiska planeringen av förvaltningsgrenens sektorforskning och användningen av forskningsresurser, samt utveckla mekanismerna för utnyttjande av forskningen ifråga. Inrikesministeriets arbetsgrupp leds av **Kari Gröhn** från avdelningen för region- och förvaltningsutveckling.

Alue-Integraattori internet-osoite: <http://www.intermin.fi/suomi/integraattori>

TOIMITUS

Julkaisija: Sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämissosasto • **Vastaava toimittaja:** Tarja Pyöriä, puh. (09) 160 43472, fax (09) 160 44650, e-mail: tarja.pyoria@intermin.fi • **Toimitussihteeri:** Caroline Haga, puh. (09) 160 44501, e-mail: caroline.haga@intermin.fi • **Svensk resumé:** Wilhelm Barner-Rasmussen • **Taitto:** Tuula Kostia • **Tilaukset ja osoitteen muutokset:** Raili Markoff, puh. (09) 160 44532, fax (09) 160 44655, e-mail: raili.markoff@intermin.fi, Sisäasiainministeriö, PL 26, 00023 VALTONEUVOSTO, julkaisu on maksuton • **Paino:** Edita Prima Oy